

PARLIMEN MALAYSIA

PENYATA JAWATANKUASA PILIHAN PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA

DR. 19 TAHUN 2026 – KONFLIK ASIA BARAT

KANDUNGAN

<u>Muka Surat</u>	
• Kandungan	i
• Singkatan	ii
• Infografik	iii
<u>BAHAGIAN I</u> Pengenalan	
• Jawatankuasa dan Terma Rujukan	1
• Pendekatan Tugas Kerja	3
<u>BAHAGIAN II</u> Latar Belakang Pelaksanaan Mesyuarat dan Perjumpaan	
• Latar Belakang	4
<u>BAHAGIAN III</u> Dapatan Mesyuarat dan Perjumpaan	
• Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5 Tahun 2026	5
• Perjumpaan bersama Duta-duta Besar Gulf Cooperation Council	9
• Pertemuan bersama Duta Besar Iran ke Malaysia	11
<u>BAHAGIAN IV</u> Rumusan Jawatankuasa	
• Rumusan Jawatankuasa	13
<u>BAHAGIAN V</u> Penghargaan	
• Penghargaan	14

SINGKATAN

FTA	Free Trade Agreement
GCC	Gulf Cooperation Council
JKP	Jawatankuasa Pilihan
KLN	Kementerian Luar Negeri
MATRADE	Perbadanan Pembangunan Perdagangan Luar Malaysia
MIDA	Malaysian Investment Development Authority
MITI	Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri
NIMP 2030	New Industrial Master Plan 2030
OIC	Organisation of Islamic Cooperation

JAWATANKUASA PILIHAN PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA KONFLIK ASIA BARAT

DR.19 TAHUN 2026

PENGENALAN

Tujuan penyediaan penyata ini ialah sebagai dokumen rujukan untuk melaporkan dapatan mesyuarat dan perjumpaan-perjumpaan Jawatankuasa Pilihan Perhubungan Antarabangsa dan Perdagangan Antarabangsa yang telah diadakan berhubung isu konflik di Asia Barat.

Fokus utama

Untuk mendapatkan maklumat terkini berhubung pendirian Malaysia bagi isu konflik di Asia Barat yang merangkumi dasar luar Malaysia, kesan terhadap ekonomi dan pelaburan antarabangsa dan hubungan luar Malaysia bersama negara-negara yang terlibat secara langsung atau tidak langsung.

Mesyuarat

Mesyuarat Jawatankuasa Pilihan Bil. 5 Tahun 2026 pada 6 Mei 2026 (Rabu) yang dihadiri oleh Kementerian Luar Negeri, Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri (MITI), Malaysia External Trade Development Corporation (MATRADE), Malaysian Investment Development Authority (MIDA) dan Kementerian Ekonomi.

Perjumpaan

- Perjumpaan bersama Duta-duta Besar Negara Gulf Cooperation Council (GCC) yang terdiri daripada negara Bahrain, Oman, Arab Saudi, Emiriah Arab Bersatu, Kuwait dan Qatar pada 7 Mei 2026 (Khamis).
- Perjumpaan bersama Duta Besar Republik Islam Iran ke Malaysia pada 18 Mei 2026 (Isnin).

RUMUSAN JAWATANKUASA

- 1 Secara keseluruhannya, Jawatankuasa berpandangan bahawa terdapat keperluan yang mendesak untuk mendapatkan maklumat lanjut berhubung isu konflik Asia Barat ini terutamanya berhubung pendirian dan dasar luar Malaysia serta kesan pelaburan antarabangsa.
- 2 Penerangan dan maklumat lanjut ini amat penting dalam memastikan maklumat yang tepat dan sahih diperoleh daripada Kementerian Luar Negeri dan Kementerian Perdagangan, Pelaburan dan Industri termasuk agensi di bawahnya, MATRADE agar maklumat ini dapat disalurkan menggunakan platform yang tepat.
- 3 Kesahihan dan ketepatan maklumat yang diperoleh daripada sesi mesyuarat dan perjumpaan-perjumpaan yang diadakan dapat mengurangkan tekanan dan persepsi buruk rakyat Malaysia terhadap panduan yang dikeluarkan oleh kerajaan dan langkah-langkah mitigasi yang akan dilakukan dalam mengurangkan impak secara langsung atau tidak langsung berhubung konflik tersebut.
- 4 Jawatankuasa juga menekankan bahawa platform Jawatankuasa sebagai landasan yang bertanggungjawab dalam memainkan peranan semak dan imbang dalam isu-isu muktahir akan sentiasa bersikap terbuka dan neutral untuk memberikan ruang kepada pihak-pihak berpentingan untuk memberikan maklumat agar dapatan dan kefahaman yang diperoleh daripada isu-isu tersebut adalah menyeluruh.

BAHAGIAN I
PENGENALAN

I. Jawatankuasa dan Terma Rujukan

1. Pada hari Selasa, 12 Ogos 2025, pindaan Peraturan-peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat telah diluluskan oleh Majlis Dewan Rakyat di bawah Peraturan Mesyuarat 80B. Pindaan ini telah menjadikan status 10 Jawatankuasa Pilihan Khas sedia ada sebagai Jawatankuasa Pilihan Tetap yang dikenali sebagai Jawatankuasa Pilihan berkaitan Kementerian. Peraturan Mesyuarat 80B memperuntukkan perkara-perkara seperti yang berikut:
 - 1.1 Hendaklah ada Jawatankuasa-jawatankuasa Pilihan berkaitan Kementerian yang dinamakan sebagaimana yang dinyatakan dalam Jadual yang mengandungi tidak lebih daripada dua belas orang ahli yang dilantik oleh Jawatankuasa Pemilih. Pengerusi dan Naib Pengerusi hendaklah dipilih dalam kalangan ahli jawatankuasa.
 - 1.2 Semasa ketiadaan Pengerusi dan Naib Pengerusi oleh sebab keuzuran atau sebab-sebab lain, Jawatankuasa hendaklah memilih mana-mana ahli untuk menjadi Pengerusi bagi mempengerusikan mesyuarat Jawatankuasa itu.
 - 1.3 Kecuali perkara-perkara yang diperiksa oleh Jawatankuasa Kira-kira Wang Negara di bawah Peraturan Mesyuarat 77(1), menjadi kewajipan Jawatankuasa untuk:
 - 1.3.1 meneliti Rang Undang-undang berkaitan dengan Kementerian yang telah dibacakan kali yang pertama;
 - 1.3.2 meneliti usul daripada ahli yang bukan ahli Kerajaan, Rang Undang-undang daripada ahli yang bukan ahli Kerajaan, rayuan-rayuan dan laporan yang berkaitan dengan Kementerian;
 - 1.3.3 menyiasat dan melaporkan apa-apa perkara yang berkaitan dengan Kementerian; dan
 - 1.3.4 melaksanakan apa-apa perkara lain yang diserahkan kepadanya oleh Majlis atau Menteri dari satu masa ke satu masa.
 - 1.4 Jawatankuasa Pemilih boleh dari satu masa ke satu masa meminda Jadual dan pindaan itu hendaklah dibentangkan dalam Majlis.

- 1.5 Jawatankuasa ini berkuasa memanggil orang hadir di hadapannya atau meminta dikeluarkan surat-surat dan rekod-rekod, dan mengeluarkan penyata kepada Majlis dari satu masa ke satu masa.
2. Ahli-ahli Jawatankuasa Pilihan Perhubungan Antarabangsa dan Perdagangan Antarabangsa terdiri daripada:
 - 2.1 Yang Berhormat Tuan Wong Chen
(Ahli Parlimen Subang merangkap Pengerusi)
 - 2.2 Yang Berhormat Datuk Willie anak Mongin
(Ahli Parlimen Puncak Borneo merangkap Naib Pengerusi)
 - 2.3 Yang Berhormat Tuan Lee Chuan How
(Ahli Parlimen Ipoh Timor)
 - 2.4 Yang Berhormat Tuan Chong Zhemin
(Ahli Parlimen Kampar)
 - 2.5 Yang Berhormat Datuk Andi Muhammad Suryady bin Bandy
(Ahli Parlimen Kalabakan)
 - 2.6 Yang Berhormat Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan
(Ahli Parlimen Sri Gading)
 - 2.7 Yang Berhormat Dato' Wira Ku Abd Rahman bin Ku Ismail
(Ahli Parlimen Kubang Pasu)
 - 2.8 Yang Berhormat Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal
(Ahli Parlimen Machang)
 - 2.9 Yang Berhormat Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Abdullah
(Ahli Parlimen Langkawi)
 - 2.10 Yang Berhormat Puan Syerleena binti Abdul Rashid
(Ahli Parlimen Bukit Bendera)
 - 2.11 Yang Berhormat Tuan Haji Muhammad Ismi bin Mat Taib
(Ahli Parlimen Parit)
 - 2.12 Yang Berhormat Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik
(Ahli Parlimen Balik Pulau)

II. Pendekatan Tugas Kerja

3. Jawatankuasa ini telah mengadakan Mesyuarat Jawatankuasa Pilihan Bil. 5 Tahun 2026 (Rabu) serta pertemuan-pertemuan bersama pihak yang terlibat secara langsung dan tidak langsung dalam mendapatkan taklimat dan penerangan yang lebih jelas berhubung situasi konflik di Asia Barat ini. Mesyuarat dan perjumpaan-perjumpaan ini merupakan salah satu langkah Jawatankuasa untuk memahami dan mendalami situasi konflik yang telah memberikan kesan kepada Malaysia secara amnya.
4. Pendekatan tugas Jawatankuasa adalah seperti yang berikut:
 - 4.1 Mesyuarat JKP Bil.5 Tahun 2026 telah diadakan pada 6 Mei 2026 (Rabu), untuk mendapatkan taklimat daripada Kementerian Luar Negeri (KLN), Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri (MITI) serta agensi di bawahnya, Malaysia External Trade Development Corporation (MATRADE), Malaysian Investment Development Authority (MIDA) dan turut dihadiri oleh Kementerian Ekonomi;
 - 4.2 Perjumpaan bersama Duta-duta Besar Negara Gulf Cooperation Council (GCC) yang terdiri daripada Bahrain, Oman, Arab Saudi, Emiriah Arab Bersatu, Kuwait dan Qatar pada 7 Mei 2026 (Khamis); dan
 - 4.3 Perjumpaan bersama Duta Besar Republik Islam Iran ke Malaysia pada 18 Mei 2026 (Isnin).
5. Jawatankuasa menekankan bahawa peranan dan tanggungjawab Jawatankuasa adalah untuk mendapatkan penerangan secara menyeluruh berhubung konflik Asia Barat khususnya berkenaan dengan pendirian dan pendekatan Malaysia dalam mendepani konflik ini serta hubungan luar dengan negara-negara yang terlibat secara langsung. Penerangan yang menyeluruh amat penting dalam membantu Jawatankuasa memahami isu ini dengan lebih baik agar maklumat yang tepat dapat disalurkan melalui platform Parlimen sewajarnya.

BAHAGIAN II

LATAR BELAKANG PELAKSANAAN MESYUARAT DAN PERJUMPAAN

Jawatankuasa Pilihan Perhubungan Antarabangsa dan Perdagangan Antarabangsa bertanggungjawab untuk memantau dasar luar dan strategi perdagangan negara. Malaysia kekal sebagai negara yang sentiasa mengambil pendekatan neutral dalam dasar luar, berlandaskan keutamaan dalam mengekalkan kedaulatan serta menengahkan kepentingan Malaysia dalam pelbagai aspek.

Ketegangan konflik Asia Barat antara Iran dan Amerika Syarikat yang terus memuncak sejak hujung bulan Februari 2026 telah memberikan kesan yang tidak hanya terhad kepada rantau Asia Barat tetapi juga secara tidak langsung memberikan impak kepada pergerakan ekonomi, sosial, pelaburan dan hubungan luar antara negara di seluruh dunia. Susulan daripada situasi konflik yang kian memuncak, memberikan impak global terutamanya krisis minyak global, Jawatankuasa berpandangan bahawa terdapat keperluan untuk mendapatkan taklimat atau maklumat terkini daripada kementerian-kementerian yang berkaitan berhubung konflik Asia Barat dan kesannya terhadap negara.

Susulan daripada itu, Jawatankuasa telah mendapatkan penerangan daripada KLN berhubung pendirian Malaysia dalam konflik Asia Barat serta garis panduan perjalanan antarabangsa bagi rakyat Malaysia. Pada mesyuarat yang sama, Jawatankuasa juga telah mendapatkan taklimat daripada MITI serta agensi di bawahnya, MATRADE dan MIDA berhubung statistik pelaburan Malaysia-Iran serta pelaburan-pelaburan Malaysia yang terjejas akibat daripada konflik ini.

Jawatankuasa ini menekankan bahawa platform Parlimen merupakan sebuah platform yang berkesan untuk terus mengukuhkan peranan semak dan imbang serta memberikan ruang kepada semua pihak berkepentingan untuk menyampaikan maklumat serta berkongsi pandangan secara khusus. Sehubungan dengan itu, Jawatankuasa telah mengambil inisiatif untuk mengadakan perjumpaan bersama Duta-duta Besar Negara GCC ke Malaysia serta Duta Besar Republik Iran ke Malaysia dalam menerangkan kedudukan negara mereka yang terlibat secara langsung dalam konflik ini.

Jawatankuasa menegaskan bahawa platform Jawatankuasa ini harus digunakan dengan sebaiknya dalam menjalankan peranan sebagai Ahli Parlimen bagi menyampaikan maklumat yang benar dan sahih, selanjutnya dibawa ke dewan perbahasan di Parlimen demi kepentingan rakyat dan negara.

BAHAGIAN III

DAPATAN MESYUARAT DAN PERJUMPAAN

1. Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5 Tahun 2026

- i. Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5 Tahun 2026 pada hari Rabu, 6 Mei 2026 telah diadakan bagi membincangkan beberapa agenda utama iaitu untuk mendapatkan taklimat terkini berhubung dengan konflik Asia Barat terutama daripada sudut dasar hubungan luar serta pelaburan dan perdagangan antarabangsa yang secara langsung atau tidak langsung terkesan dengan situasi geopolitik yang berlaku.
- ii. Sesi mesyuarat ini telah dibahagikan kepada dua sesi utama, iaitu sesi pertama dimulakan dengan taklimat daripada KLN dengan objektif untuk mendapatkan maklumat terkini berhubung pendirian Malaysia terhadap krisis geopolitik serta panduan berkenaan pergerakan rakyat Malaysia ke luar negara.

1.1 Kementerian Luar Negeri

- 1.1.1 Dalam sesi ini, KLN menerangkan situasi terkini konflik yang berlaku sehingga mesyuarat ini diadakan dengan penerangan tuntutan-tuntutan utama yang dikemukakan oleh kedua-dua pihak; Iran dan Amerika Syarikat dalam usaha menyelesaikan konflik ini.
- 1.1.2 KLN memaklumkan bahawa Malaysia kekal konsisten dengan pendirian dalam mengekalkan keselamatan laluan maritim di Selat Hormuz, selaras dengan undang-undang antarabangsa serta menyokong sebarang inisiatif untuk menghentikan dan menamatkan konflik serantau ini.
- 1.1.3 Selain daripada itu, KLN turut membentangkan panduan pergerakan ke luar negara yang telah dikeluarkan oleh kementerian bagi rakyat Malaysia yang ingin ke luar negara atau menggunakan penerbangan yang menggunakan laluan merentasi Asia Barat. Panduan pergerakan ini turut menyarankan rakyat Malaysia untuk menangguhkan sebarang perjalanan yang kurang berkepentingan ketika ini sehingga konflik di Asia Barat reda. KLN juga turut menggalakkan agar keberadaan rakyat Malaysia di luar negara turut dimaklumkan kepada pihak kedutaan Malaysia di luar negara dan pihak kedutaan sentiasa bersedia untuk membantu rakyat Malaysia yang memerlukan sebarang bantuan konsular dan bantuan lain yang berkaitan.

- 1.1.4 Kementerian turut memaklumkan bahawa kementerian akan sentiasa memantau perkembangan konflik di Asia Barat dari semasa ke semasa.
- 1.1.5 KLN menekankan pendirian Malaysia dalam mengimbangi hubungan diplomatik dengan negara-negara yang terlibat secara langsung mahupun tidak langsung, agar kedaulatan dan kepentingan negara kekal terpelihara.

1.2 Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri

- 1.2.1 Kementerian telah hadir ke mesyuarat dengan tiga objektif utama seperti yang berikut:
 - 1.2.1.1 Untuk membentangkan nilai statistik terkini pelaburan dan perdagangan antara Malaysia-Iran;
 - 1.2.1.2 Untuk menilai krisis geopolitik ke atas pelaburan dan perdagangan negara; dan
 - 1.2.1.3 Untuk membentangkan langkah-langkah mitigasi bagi pelabur dan industri yang berkesan susulan konflik ini.
- 1.2.2 Seiring dengan dasar luar Malaysia yang berprinsip serta berkecuali dalam meletakkan kedudukan negara dalam isu konflik di Asia Barat ini, kementerian menjelaskan bahawa Malaysia menjalinkan hubungan ekonomi terhad bersama Iran dengan jumlah nilai perdagangan RM2,453.1 juta pada tahun 2025, meletakkan Iran sebagai rakan dagang ke-59 terbesar bagi Malaysia dengan sumbangan 0.1% kepada nilai keseluruhan perdagangan negara.
- 1.2.3 Malaysia kekal berdaya tahan dalam menghadapi ketidaktentuan ekonomi. Kedudukan ekonomi Malaysia disokong oleh asas mikroekonomi yang kukuh, persekitaran pelaburan yang stabil serta struktur perindustrian yang pelbagai dan kelebihan sebagai pengeksport bersih tenaga khususnya gas asli cecair dan produk petroleum.
- 1.2.4 Antara barangan eksport utama ke Iran pada tahun 2025 ialah minyak sawit dan barangan berasaskan sawit (85%), tekstil, pakaian dan kasut (3.4%), getah asli (1.7%), barangan elektrik dan elektronik (1.6%), kimia dan bahan kimia (1.3%) yang yang kebanyakan digunakan sebagai bahan minyak wangi dan lain- lain barangan (7%).

- 1.2.5 Barangan import dari Iran ke Malaysia pada tahun 2025 dengan nilai dagangan RM 279.3 juta merangkumi kimia dan bahan kimia (34.6%) yang digunakan kebanyakannya dalam pembuatan minyak wangi, makanan laut segar dan sejuk beku (17.8%), keluaran petroleum (11.4%), barangan makanan diproses (3.4%), minyak sawit bagi tujuan perkilangan (1.7%) dan lain-lain barangan (31.1%).
- 1.2.6 Dalam mendepani krisis konflik yang berlaku, beberapa langkah mitigasi dan pasaran global sedang giat dijalankan oleh Malaysia antaranya seperti yang berikut:
- 1.2.6.1 Menggunakan potensi dan peluang pasaran di negara-negara lain di Asia Barat dan seperti pasaran industri halal, barangan elektrik dan elektronik serta perkhidmatan yang pelbagai;
 - 1.2.6.2 Mempelbagaikan barangan eksport yang bernilai tinggi ke Asia Barat selain minyak sawit yang merupakan produk eksport utama antara Malaysia-Iran;
 - 1.2.6.3 Mempromosikan sektor-sektor bernilai tinggi di bawah Pelan Induk Perindustrian (NIMP 2030) dan selaras dengan dasar-dasar nasional yang lain;
 - 1.2.6.4 Memperkukuh rantai bekalan melalui syarikat-syarikat global dan konglomerat tempatan;
 - 1.2.6.5 Memperkukuh fasiliti pelaburan melalui platform fasiliti berpusat;
 - 1.2.6.6 Memanfaatkan FTA sedia ada dengan memperkasakan promosi eksport; dan
 - 1.2.6.7 Mendigitalisasikan eksport melalui pembangunan digital tempatan seperti MADANI Digital Trade Platform.

Rajah 1: Ahli Mesyuarat sedang mendengar taklimat daripada Kementerian Luar Negeri

Rajah 2: Gambar Ahli-ahli mesyuarat yang terdiri daripada Ahli Jawatankuasa Pilihan, pegawai-pegawai kanan serta wakil-wakil daripada Kementerian Luar Negeri, Kementerian Perdagangan, Pelaburan dan Industri serta Kementerian Ekonomi

2. Perjumpaan bersama Duta-duta Besar Gulf Cooperation Council

- 2.1 Perjumpaan bersama Duta-duta Besar GCC ini merupakan inisiatif oleh Duta Besar Bahrain ke Malaysia sebagai pengerusi GCC bagi tahun 2026 dalam menerangkan kedudukan dan pendirian negara-negara GCC yang terlibat secara langsung dalam konflik di Asia Barat.
- 2.2 Pertemuan ini disambut baik oleh Jawatankuasa yang berpandangan bahawa platform Jawatankuasa boleh digunakan untuk mendapatkan penerangan dan maklumat yang lebih lanjut daripada pelbagai pihak yang berkepentingan, terlibat secara langsung dan tidak langsung dalam sesuatu isu.
- 2.3 Pertemuan dua hala bersama Duta Besar Bahrain ke Malaysia ini turut disertai oleh Duta Besar Arab Saudi ke Malaysia, Duta Besar Qatar ke Malaysia, Duta Besar Emiriah Arab Bersatu ke Malaysia, Duta Besar Oman ke Malaysia dan Duta Besar Kuwait ke Malaysia yang merupakan wakil-wakil negara yang terlibat secara langsung dalam konflik di Asia Barat ini.
- 2.4 Duta-duta Besar Negara GCC menerangkan kepada Jawatankuasa berhubung situasi semasa di Asia Barat dan menerangkan pendirian-pendirian negara mereka dalam perkara ini. Duta-duta Besar Negara GCC juga mengambil peluang pertemuan ini untuk menyatakan kepentingan bagi negara-negara di rantau Asia Barat untuk saling bersatu-padu dalam mengekalkan keamanan dan kestabilan untuk kebaikan sejagat terutamanya daripada sudut ekonomi, sosial dan politik.
- 2.5 Jawatankuasa mengambil maklum berhubung segala maklumat yang disampaikan oleh semua Duta Besar Negara GCC dan menghargai inisiatif yang dilakukan dalam menggunakan ruang diplomasi Parlimen ini sebaiknya.
- 2.6 Semasa perjumpaan tersebut, Jawatankuasa turut memaklumkan bahawa Malaysia menyokong segala usaha keamanan yang dilakukan oleh pelbagai pihak untuk meredakan dan sekaligus menghentikan konflik ini daripada berlarutan selaras dengan undang-undang antarabangsa.

Rajah 3: YB Kubang Pasu mengutarakan beberapa persoalan berhubung konflik Asia Barat

Rajah 4: Gambar Ahli-ahli mesyuarat yang terdiri daripada Ahli Jawatankuasa Pilihan Perhubungan Antarabangsa dan Perdagangan Antarabangsa serta Duta-duta Besar Negara GCC

3. Pertemuan bersama Duta Besar Iran ke Malaysia

- 3.1 Jawatankuasa telah mengambil inisiatif untuk mengadakan pertemuan bersama Duta Besar Iran ke Malaysia susulan daripada pertemuan bersama Duta-duta Besar Negara GCC ke Malaysia pada Khamis, 7 Mei 2026 yang lalu.
- 3.2 Jawatankuasa berpandangan bahawa pertemuan bersama ini merupakan salah satu langkah dalam memahami konflik di Asia Barat dengan lebih baik bagi memperlihatkan pendekatan bersama pihak yang terlibat tanpa memihak kepada mana-mana pihak dalam konflik ini.
- 3.3 Duta Besar Iran ke Malaysia menghargai usaha dan pendekatan yang diambil oleh Jawatankuasa dalam memberikan ruang kepada pihak Iran untuk menjelaskan punca konflik ini terdetus dan tuntutan yang telah dinyatakan oleh pihak Iran dalam usaha untuk menghentikan konflik ini.
- 3.4 Jawatankuasa menghargai kerjasama dan maklumat yang telah disampaikan oleh Duta Besar Iran ke Malaysia dalam membantu Jawatankuasa ini memahami konflik ini dengan lebih baik.
- 3.5 Jawatankuasa turut menegaskan bahawa Malaysia kekal dengan pendirian bahawa kestabilan dan keamanan global harus terus dikekalkan demi keamanan sejagat mengikut undang-undang antarabangsa yang perlu dihormati.

Rajah 5: Pertemuan dua hala antara Ahli Jawatankuasa Pilihan Perhubungan Antarabangsa dan Perdagangan Antarabangsa bersama Duta Besar Republik Iran ke Malaysia

Rajah 6: YB Subang selaku Pengerusi JKP telah menyerahkan cenderamata sebagai tanda penghargaan atas pertemuan dua hala ini

BAHAGIAN IV

RUMUSAN JAWATANKUASA

Susulan daripada konflik di Asia Barat yang melibatkan Iran-Amerika Syarikat secara langsung yang menjadi perhatian dunia, Jawatankuasa telah menjalankan fungsinya dengan mendapatkan penerangan dan maklumat lanjut daripada kementerian-kementerian di bawahnya; Kementerian Luar Negeri, Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri serta Kementerian Ekonomi.

Jawatankuasa mengambil pendekatan untuk mendalami isu konflik di Asia Barat yang secara langsung dan tidak langsung telah menjejaskan rantai ekonomi Malaysia dan global secara amnya. Dalam isu ini, Jawatankuasa telah mendapatkan taklimat daripada Kementerian Luar Negeri, Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri serta Kementerian Ekonomi khususnya dalam mendapatkan maklumat berhubung pendirian Malaysia, hubungan bilateral Malaysia-Iran dalam pelbagai sektor serta impak pelaburan dan langkah-langkah mitigasi dalam mendepani konflik ini.

Jawatankuasa juga telah menjalankan peranan dengan mendengar penerangan daripada Duta-duta Besar Negara GCC dan Duta Besar Iran ke Malaysia dalam mendapatkan maklumat yang terkini berhubung ketegangan yang berlaku di rantau Asia Barat. Perjumpaan yang telah diadakan merupakan simbol kepada peranan semak dan imbang dengan menggunakan landasan diplomasi jalur kedua yang memegang kepada prinsip dasar luar Malaysia yang menghormati undang-undang antarabangsa, tanpa kompromi kepada kepentingan dan kedaulatan negara.

Jawatankuasa berpandangan bahawa penerangan-penerangan yang telah diberikan oleh pihak-pihak kementerian yang berkaitan serta perjumpaan dengan Duta-duta Besar Negara GCC dan Iran ke Malaysia telah memberikan panduan kepada Jawatankuasa untuk menyampaikan maklumat yang tepat dan sahih dengan menggunakan dewan perbahasan sebagai platform utama untuk disampaikan kepada rakyat.

BAHAGIAN V
PENGHARGAAN

1. Jawatankuasa Pilihan Perhubungan Antarabangsa dan Perdagangan Antarabangsa, Dewan Rakyat merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan ucapan terima kasih kepada semua pihak yang telah memberikan kerjasama dan sokongan dalam membantu Jawatankuasa ini mendalami dan memahami isu konflik di Asia Barat ini dengan lebih baik.
2. Sekalung penghargaan kepada Ahli-ahli Jawatankuasa dan juga kepada pihak Kementerian dan agensi, seperti yang berikut:
 - i. Parlimen Malaysia;
 - ii. Kementerian Luar Negeri;
 - iii. Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri;
 - iv. Kementerian Ekonomi;
 - v. wakil-wakil negara-negara Teluk; dan
 - vi. Kedutaan Besar Republik Islam Iran

atas sumbangan yang diberikan dalam membantu Jawatankuasa ini memainkan peranan yang efisien dan teratur sebagai unit legislatif semak dan imbang yang lebih berkesan.

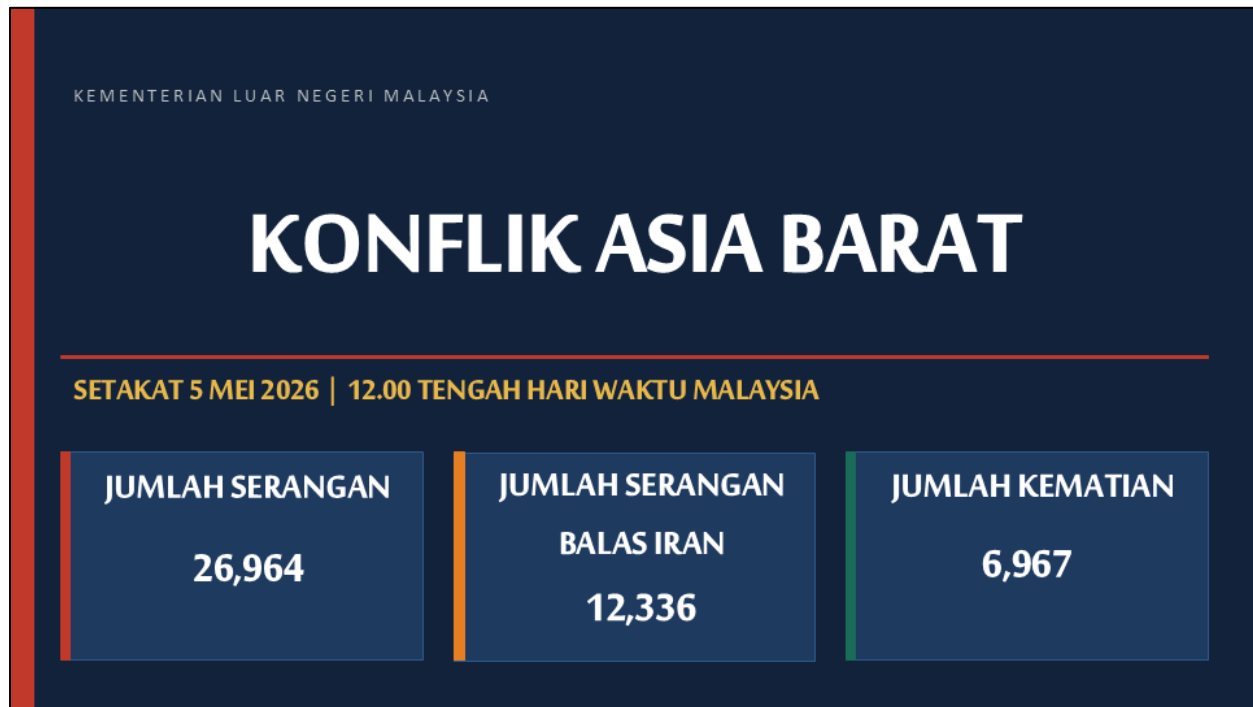
LAMPIRAN

PENYATA JAWATANKUASA PILIHAN PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA

DR. 19 TAHUN 2026 – KONFLIK ASIA BARAT

NO.	LAMPIRAN	DOKUMEN	MUKA SURAT
1.	Lampiran A	Slaid pembentangan daripada Kementerian Luar Negeri semasa Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5 Tahun 2026	1
2.	Lampiran B	Slide pembentangan daripada Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri semasa Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5 Tahun 2026	6

Slaid pembentangan daripada Kementerian Luar Negeri semasa Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5 Tahun 2026

SITUASI TERKINI

2 MEI 2026: PELAN 14 PERKARA

Iran hantar pelan kepada AS memfokuskan usaha menamatkan perang di semua medan konflik termasuk Lubnan

MAKLUM BALAS AS

AS akan menelitikan pelan tersebut dan belum mengumumkan sokongan jelas bahawa pelan ini boleh dijadikan rangka kerja utama bagi penyelesaian jangka panjang.

TUNTUTAN UTAMA OLEH IRAN

- Penghentian penuh serangan AS
- Pengunduran pasukan tentera AS
- Penamatan sekatan laut
- Pemansuhan sekatan ekonomi terhadap Iran
- Pembebasan aset Iran yang dibekukan

PENDIRIAN MALAYSIA

KECAMAN MALAYSIA

- Serangan yang dilakukan oleh AS dan Israel terhadap Iran serta serangan balas terhadap GCC
- Serangan infrastruktur kritikal serta penutupan Selat Hormuz

PENEGASAN MALAYSIA

- Kepentingan untuk mengekal keselamatan laluan maritim di Selat Hormuz, selaras dengan undang-undang antarabangsa
- Sebarang inisiatif untuk menghentikan tumpahan darah dan menamatkan konflik serantau wajar disokong

SOKONGAN MALAYSIA

- Usaha meredakan konflik demi menjaga keamanan dan kestabilan di Asia Barat
- Perjanjian gencatan senjata antara AS dan Iran
- Semua pihak untuk menghormati terma gencatan senjata

Disediakan oleh Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri Malaysia | SUUT

PERGERAKAN RAKYAT MALAYSIA

Nasihat Perjalanan

1 MAC 2026:

- Bersedia mendepani sebarang pembatalan penerbangan atau sekatan perjalanan
- Menangguhkan perjalanan yang tidak mustahak ke negara-negara tersebut
- Mendaftar butiran perhubungan dengan Kedutaan Besar Malaysia

5 MAC 2026:

- Menyelaraskan usaha evakuasi warganegara yang terkandas
- Proses evakuasi diutamakan kepada warganegara yang telah berdaftar dalam pangkalan data rasmi.

Disediakan oleh Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri Malaysia | SUUT

PERGERAKAN RAKYAT MALAYSIA | 1 MAC 2026

0210026
UNTUK SIARAN BERTAMBAH

WISMA PUTRA

SIARAN AKHBAR

NASIHAT PERJALANAN TERKINI BAGI KAWASAN KONFLIK DI TIMUR TENGAH DAN NOTIS EVAKUASI

Kementerian Luar Negeri memandang serius peningkatan ketegangan konflik yang semakin memuncak di Timur Tengah.

Keselamatan dan kesejahteraan rakyat Malaysia sentiasa menjadi keutamaan Kerajaan. Mengambil kira ancaman keselamatan semasa, Kementerian menasihati warganegara Malaysia agar menangguhkan perjalanan ke negara-negara yang terjejas oleh konflik berkenaan. Nasihat ini juga terpakai kepada rakyat Malaysia yang berhasrat untuk mengerjakan umrah atau zarah.

Nasihat perjalanan ini akan terus berkuat kuasa sehingga suatu masa yang akan dimaklumkan kelak. Sehubungan itu, Kementerian memohon kerjasama dan kefahaman semua pihak, termasuk agensi pelancongan.

Pada masa yang sama, Kementerian sedang bekerjasama dengan Pesekikan Diplomatik Malaysia, kerajaan negara-negara berkenaan serta syarikat penerbangan bagi mengatur usaha evakuasi rakyat Malaysia yang terkandas susulan penggantungan penerbangan dan penutupan ruang udara. Usaha evakuasi ini juga meliputi rakyat Malaysia yang ingin kembali ke tanah air, berdasarkan pangkalan data rakyat Malaysia yang berdaftar.

Rakyat Malaysia digesa untuk segera mendaftar dan mengemaskini maklumat perhubungan masing-masing dengan Kedutaan Besar Malaysia atau Pesekikan Diplomatik Malaysia yang terdekat, atau melalui e-Konsular di <https://ekonsular.kln.gov.my>, bagi memudahkan penyelarasan evakuasi tersebut. Maklumat perhubungan Pesekikan Diplomatik Malaysia yang berkenaan adalah seperti yang disenaraikan di bawah.

Pesekikan Diplomatik Malaysia di negara-negara terjejas telah berhubung dengan rakyat Malaysia sejak peringkat awal konflik bagi menyatukan bantuan konsular serta mendapatkan maklumat yang diperlukan untuk lisan penempatan kontingen.

Rakyat Malaysia di negara-negara terjejas digesa supaya sentiasa mengamalkan tahap kewaspadaan yang tinggi, mengelakkan kawasan operasi ketenteraan dan perhimpunan awam, serta mematuhi sepenuhnya arahan yang dikeluarkan oleh pihak berkuasa tempatan.

Kementerian akan memastikan usaha evakuasi ini dilaksanakan dengan sebaiknya dengan kerjasama semua pihak berkenaan demi menjaga kepentingan dan keselamatan rakyat Malaysia.

PUTRAJAYA
5 Mac 2026

MALAYSIA MADANI

0210026

Disediakan oleh Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri Malaysia | SUUT

PERGERAKAN RAKYAT MALAYSIA | 5 MAC 2026

0300018
UNTUK SIARAN BERTAMBAH

WISMA PUTRA

SIARAN AKHBAR

NASIHAT PERJALANAN UNTUK WARGANEGARA MALAYSIA DI IRAN, IRAQ, JORDAN, KUWAIT, QATAR, BAHRAIN DAN EMIRAH ARAB BERSATU (UAE)

Kementerian Luar Negeri Malaysia sedang memantau rapi perkembangan situasi keselamatan di Timur Tengah susulan laporan serangan terkini dan peningkatan ketegangan yang melibatkan Iran dan Israel.

Berikutan perkembangan semasa, termasuk serangan ketenteraan terhadap serta peningkatan langkah keselamatan di beberapa kawasan, penutupan ruang udara dan gangguan penerbangan telah dilaporkan di Iran, Iraq, Jordan, Kuwait, Qatar, Bahrain dan Emiriah Arab Bersatu. Sehubungan itu, rakyat Malaysia di negara-negara berkenaan dinasihatkan supaya bersedia menghadapi kemungkinan perubahan jadual penerbangan secara mendadak, penutupan lapangan terbang, serta sekatan perjalanan. Pengaturan alternatif atau jalan kontingen hendaklah dibuat dengan segera sekiranya perlu.

Kementerian menggesa rakyat Malaysia di Iran, Iraq, Jordan, Kuwait, Qatar, Bahrain dan Emiriah Arab Bersatu, khususnya di kawasan yang terjejas atau berhampiran dengannya, agar sentiasa mengamalkan tahap kewaspadaan yang tinggi, mengelak kawasan operasi ketenteraan dan perhimpunan awam, serta mematuhi arahan yang dikeluarkan oleh pihak berkuasa tempatan. Perjalanan yang tidak mustahak ke negara-negara tersebut hendaklah ditangguhkan sehingga keadaan keselamatan kembali stabil.

Semua rakyat Malaysia yang menetap atau sedang berada di negara-negara berkenaan diseru untuk segera mendaftar dan mengemaskini butiran perhubungan masing-masing dengan Kedutaan Besar Malaysia atau Pesekikan Diplomatik Malaysia yang terdekat, atau melalui e-Konsular di <https://ekonsular.kln.gov.my>, bagi memudahkan penyusunan bantuan sekiranya diperlukan.

Kementerian kekal komited dalam memastikan kebajikan dan keselamatan warganegara Malaysia di luar negara sentiasa terpelihara. Sekiranya berlaku kecemasan atau sekiranya memerlukan bantuan konsular, rakyat Malaysia boleh menghubungi Kedutaan Besar Malaysia yang terdekat:

KEDUTAAN BESAR MALAYSIA DI TEHRAN, IRAN
Tel: +98 21 8807 2444 / +98 21 8807 8806 / +98 933 535 2002 (Kecemasan)
Email: mtehran@kln.gov.my

KEDUTAAN BESAR MALAYSIA DI BAGHDAD, IRAQ
Tel: +964 787 859 8775 (Kecemasan)
Email: mibaghdad@kln.gov.my

KEDUTAAN BESAR MALAYSIA DI AMMAN, JORDAN
Tel: +962 6590 2400 / +962 78590 2400 (Kecemasan)

MALAYSIA MADANI

0300018

0300018
UNTUK SIARAN BERTAMBAH

WISMA PUTRA

SIARAN AKHBAR

Email: mamman@kln.gov.my

KEDUTAAN BESAR MALAYSIA DI KUWAIT CITY, KUWAIT
Tel: +965 2255 0384 / +965 2255 0395 / +965 9678 3036 (Kecemasan)
Email: mkuwait@kln.gov.my

KEDUTAAN BESAR MALAYSIA DI DOHA, QATAR
Tel: +974 4483 6463 / +974 4483 6493 (Kecemasan)
Email: midoqa@kln.gov.my

KEDUTAAN BESAR MALAYSIA DI MANAMA, BAHRAIN
Tel: +973 1756 4551 / +973 3899 0749 (Kecemasan)
Email: mmanama@kln.gov.my

KEDUTAAN BESAR MALAYSIA DI ABU DHABI, UAE
Tel: +971 2 4482 775 / +971 2 4482 776
Email: mabudhabi@kln.gov.my

KONSULAT JENERAL MALAYSIA DI DUBAI, UAE
Tel: +971 4 3885 847 / +971 50 737 9186 (Kecemasan)
Email: dub_cons@kln.gov.my

Selain itu, orang awam juga boleh menghubungi Kementerian secara langsung melalui:

BILIK OPERASI, KEMENTERIAN LUAR NEGERI
Tel: +603-8887 4570
Email: duy@kln.gov.my

BAHAGIAN KONSULAR, KEMENTERIAN LUAR NEGERI
Tel: +603-8887 4587 / +603-8887 4769 / +603-8887 4264
Email: lkrmb@kln.gov.my

PUTRAJAYA
1 Mac 2026

MALAYSIA MADANI

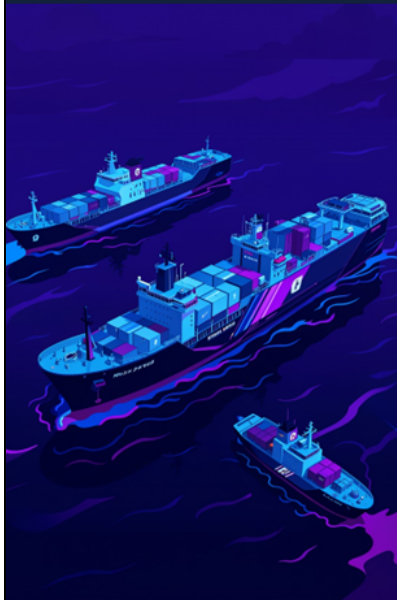

0300018

Disediakan oleh Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri Malaysia | SUUT

3

PERGERAKAN RAKYAT MALAYSIA

Nasihat Perjalanan

17 APRIL 2026:

- Nasihat perjalanan dikemaskini membenarkan perjalanan ke rantau tersebut
- Memohon rakyat Malaysia untuk:
 - Tingkatkan tahap kewaspadaan tinggi dan bersedia hadapi gangguan atau perubahan jadual
 - Daftar dan kemas kini maklumat perhubungan dengan Perwakilan Diplomatik Malaysia
 - Dapatkan maklumat terkini dan maklumkan keberadaan melalui aplikasi MyWorldAlert

Disediakan oleh Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri Malaysia | SUUT

PERGERAKAN RAKYAT MALAYSIA | 17 APRIL 2026

SIARAN AKHBAR

NASIHAT PERJALANAN YANG DIKEMAS KINI BAGI KAWASAN KONFLIK DI ASIA BARAT

Kementerian Luar Negeri merujuk kepada nasihat perjalanan yang dikeluarkan pada 5 Mac 2026.

Pengumuman gencatan senjata selama dua minggu pada 8 April 2026 telah membawa kepada perkembangan positif secara berperingkat di rantau Asia Barat, termasuk pembukaan semula ruang udara dan operasi penerbangan secara terhad. Sehubungan ini, Kementerian ingin mengemas kini nasihat perjalanan kepada warganegara Malaysia yang melakukan perjalanan ke atau menetap di rantau tersebut, termasuk jemaah haji Malaysia, seperti berikut:

- agar sentiasa meringkaskan tahap kewaspadaan, mengelakkan kawasan aktiviti ketenteraan dan pertempuran awam, serta mematuhi arahan yang dikeluarkan oleh pihak berkuasa tempatan;
- sentiasa mengambil maklum dan bersiap sedia untuk menghadapi sebarang gangguan penerbangan, kelonggaran, atau perubahan dalam urusan perjalanan;
- Bagi memutakhirkan pelayanar barisan konsular, warganegara Malaysia digesa untuk mendaftar keberadaan dan mengemaskini maklumat perhubungan mereka secara berkala menerusi portal e-Konsular di pautan <https://ekonsular.kln.gov.my>. Selain itu, warganegara Malaysia amat digalakkan untuk memuat turun aplikasi MyWorldAlert Kementerian bagi menerima maklumat terkini konsular setempat dan berhubung dengan Perwakilan Diplomatik Malaysia yang terdekat jika berlaku situasi kecemasan.

Kementerian ini akan terus memantau perkembangan di rantau tersebut, dan akan mengemas kini nasihat perjalanan ini dari semasa ke semasa mengikut keperluan. Keselamatan dan kesejahteraan warganegara Malaysia kekal menjadi keutamaan tertinggi Kementerian.

PUTRAJAYA
17 April 2026

Disediakan oleh Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri Malaysia | SUUT

KEMENTERIAN LUAR NEGERI MALAYSIA

**SEKIAN,
TERIMA KASIH**

Slide pembentangan daripada Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri semasa Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5 Tahun 2026

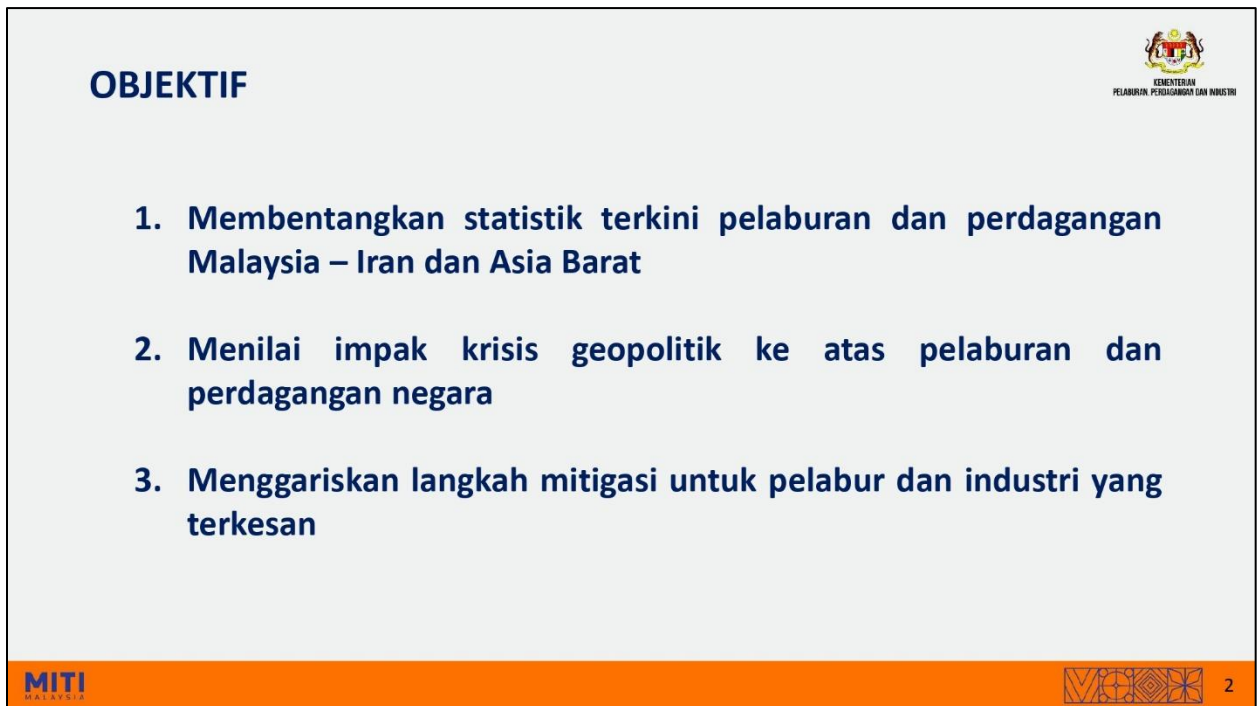

KEMENTERIAN
PELABURAN, PERDAGANGAN DAN INDUSTRI

**TAKLIMAT JAWATANKUASA PILIHAN
PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN
ANTARABANGSA PARLIMEN KELIMA BELAS BIL. 5 TAHUN 2026**

**KRISIS GEOPOLITIK ASIA BARAT
IMPAK KE ATAS PELABURAN DAN PERDAGANGAN NEGARA
SERTA LANGKAH MITIGASI**

6 MEI 2026 (RABU) I 10.00 PAGI

KEMENTERIAN
PELABURAN, PERDAGANGAN DAN INDUSTRI

OBJEKTIF

1. Membentangkan statistik terkini pelaburan dan perdagangan Malaysia – Iran dan Asia Barat
2. Menilai impak krisis geopolitik ke atas pelaburan dan perdagangan negara
3. Menggariskan langkah mitigasi untuk pelabur dan industri yang terkesan

  2

GAMBARAN KESELURUHAN PERDAGANGAN MALAYSIA

- Malaysia mengamalkan dasar luar yang inklusif dan berkecuali. Hubungan ekonomi yang terhad ini tidak melanggar mana-mana komitmen antarabangsa dan berada dalam kerangka undang-undang sedia ada.
- Pendekatan Malaysia adalah pragmatik dan berprinsip yang mana Malaysia mengekalkan hubungan ekonomi terhad dengan Iran tanpa menjejaskan pematuhan kepada sekatan antarabangsa dan kepentingan strategik negara.

Malaysia kekal berdaya tahan dalam ketidaktentuan ekonomi global...

Ini disokong oleh beberapa faktor:

1

Asas makroekonomi yang kukuh

3

Asas perindustrian yang bersifat pelbagai (*diversified*)

2

Kedudukan Malaysia sebagai destinasi pelaburan yang neutral dan stabil

4

Kedudukan Malaysia sebagai negara pengeksport bersih (*net exporter*) gas asli cecair (LNG) dan keluaran petroleum

Situasi ini diperkukuhkan lagi melalui statistik prestasi perdagangan dan pelaburan....

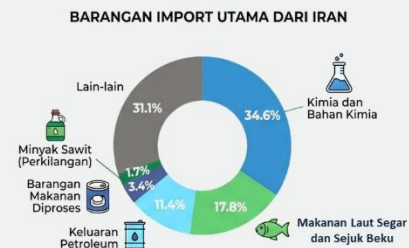
PRESTASI PERDAGANGAN TERKINI ANTARA MALAYSIA DAN REPUBLIK ISLAM IRAN (IRAN)

PRESTASI PERDAGANGAN MALAYSIA – IRAN (2025)

Pada tahun 2025, Iran merupakan rakan dagang yang ke-59 terbesar bagi Malaysia, menyumbang hanya 0.1% kepada keseluruhan perdagangan negara. Barangan eksport utama adalah minyak sawit dan barangan berasaskan minyak sawit manakala barangan import utama pula adalah kimia dan bahan kimia.

	2025	
	RM Juta	Perubahan %
Jumlah Perdagangan	2,453.1	-5.7 ↓
Eksport	2,173.7	-11.0 ↓
Import	279.3	+75.7 ↑
Lebihan Dagangan	1,894.4	-17.0 ↓

TREND DAN KEPENTINGAN STRATEGIK

Analisis Perdagangan Malaysia–Iran: Navigasi Risiko dan Strategi Pasaran Global

LANDSKAP PERDAGANGAN MALAYSIA

RM3.06 Trillion
Jumlah Dagangan (2025)

EKONOMI TERBUKA
Malaysia mengukuhkan kedudukan dengan nilai dagangan yang tinggi pada tahun 2025

ASEAN, CHINA, AS, TAIWAN, EU
RAKAN DAGANG UTAMA

IRAN (Pasaran Niche)
Hubungan niche tertumpu khusus dalam sektor minyak sawit.

ANALISIS CABARAN & RISIKO

RISIKO TIDAK LANGSUNG YANG TINGGI
Sekatan antarabangsa menjejaskan saluran pembayaran dan reputasi syarikat.

KEKANGAN LOGISTIK & KOS
Kos penghantaran dan insurans yang lebih tinggi akibat sekatan akses pasaran dan ketidakpastian geopolitik.

KETIDAKPASTIAN POLITIK
Ketidakstabilan ekonomi domestik Iran menjejaskan prospek pertumbuhan dagangan jangka masa panjang.

PELUANG PASARAN DI ASIA BARAT & OIC

PASARAN GCC YANG LEBIH STABIL
Negara seperti Arab Saudi, UAE, dan Qatar menawarkan pasaran yang lebih besar, terbuka, dan kurang berisiko.

PLATFORM OIC & PRODUK HALAL
Memanfaatkan kerjasama Islam untuk memperluas eksport produk Halal, barangan E&E dan perkhidmatan.

DIVERSIFIKASI PRODUK EKSPORT
Mempelbagaikan barangan eksport yang bernilai tinggi serta perkhidmatan ke pasaran Asia Barat selain daripada minyak sawit.

STATISTIK PELABURAN TERKINI MALAYSIA DAN IRAN

PELABURAN DARI NEGARA IRAN YANG TELAH DILAKSANAKAN DALAM SEKTOR PERKILANGAN

PELABURAN DILAKSANAKAN DALAM SEKTOR PERKILANGAN	
Projek Perkilangan	12
Jumlah Pelaburan	RM149.8 juta (AS\$43.4 juta)
Peluang Pekerjaan	568

PELABURAN DARI NEGARA IRAN YANG DILULUSKAN DALAM SEKTOR PERKHIDMATAN DI BAWAH SELIAAN MIDA

PELABURAN DILULUSKAN DALAM SEKTOR PERKHIDMATAN DI BAWAH SELIAAN MIDA	
Projek Perkhidmatan	59
Jumlah Pelaburan	RM16.69 juta
Potensi Peluang Pekerjaan	216

Berdasarkan data 1990 – Disember 2025

11

IMPAK KRISIS GEOPOLITIK DI ASIA BARAT TERHADAP PELABURAN DAN PERDAGANGAN NEGARA

IMPAK KEPADA MALAYSIA SECARA UMUM

Tenaga & Kos

- Kenaikan harga minyak → inflasi import
- Malaysia sebagai pengeksport tenaga mempunyai penampungan (*buffer*) terhadap kejutan harga

Kewangan & Pelaburan

- Ketidaktentuan (*volatility*) mata wang
- Risiko sekatan sekunder (*secondary sanctions*)

Perdagangan & Eksport

- Gangguan rantaian bekalan global
- Permintaan eksport tidak menentu

Ini disokong oleh hasil dapatan sesi libat urus MITI bersama industri...

IMPAK KONFLIK PEPERANGAN DI ASIA BARAT TERHADAP INDUSTRI

LANGKAH MITIGASI BAGI MEMBANTU PELABUR DAN PENGEKSPORT YANG TERKESAN

Beberapa pendekatan dan strategi utama yang telah dan sedang dilaksanakan sebagai mitigasi kepada pelabur dan industri yang terkesan...

01

Strategi Kedudukan Malaysia

- Hab Pelaburan Global yang berdaya tahan
- Menonjolkan neutraliti geopolitik dan kestabilan negara
- Memacu Pelaburan berasaskan daya tahan dan kelestarian
- Hab ASEAN bagi Strategi 'China + 1' dan 'Near-Shoring'

02

Mempromosi Sektor-sektor Bernilai Tinggi

- Sektor-sektor Utama di bawah Pelan Induk Perindustrian Baharu (NIMP 2030)
- Sektor-sektor Sasaran selaras dengan Dasar Nasional Lain

03

Memperkuh Rantaian Bekalan

- Menyasarkan syarikat peneraju (*anchor*) di kalangan syarikat multinasional (MNCs) mahupun konglomerat tempatan untuk memperkuh rantaian bekalan negara
- Menjalankan program rantaian bekalan dan pembangunan vendor bagi memadankan syarikat peneraju (*anchor*) kepada syarikat tempatan.
- Memudah cara kerjasama strategik antara syarikat global dan syarikat tempatan.

04

Memperkuh Fasilitasi Pelaburan

- Penyelarasan antara kementerian, agensi kerajaan, kerajaan negeri dan pihak industri melalui platform fasilitasi berpusat
- Sokongan praktikal
- Memastikan minat pelaburan dapat diterjemahkan kepada projek sebenar
- Sokongan kepada PKS

KEMENTERIAN
PELABURAN, PERDAGANGAN DAN INDUSTRI

The infographic consists of five numbered steps, each with a corresponding icon and a list of actions:

- 1. Mempertahankan dan Memperluas Pasaran Ekspor**
 - Menembusi pasaran baharu di Afrika, Asia Tengah dan Amerika Selatan
 - Penganjuran program promosi eksport yang lebih agresif di kalangan negara-negara anggota ASEAN.
- 2. Memanfaatkan FTA Sedia Ada**
 - Memperkasakan aktiviti promosi eksport ke pasaran FTA.
- 3. Digitalisasi Eksport**
 - Memperkukuh eBizLink 2.0 dan MADANI Digital Trade Platform.
- 4. Peluang eksport dari konflik Asia Barat**
 - Menyalurkan laporan risikan pasaran (*market insights report*) melalui pejabat perdagangan MATRADE di luar negara.
- 5. Memperkukuh Kerjasama Sektor Awam & Swasta**
 - Pendekatan menyeluruh kerajaan melalui platform Jawatankuasa Koordinasi Eksport (JK-X) bagi memupuk kerjasama antara kementerian & agensi serta pihak swasta.

KEMENTERIAN
PELABURAN, PERDAGANGAN DAN INDUSTRI

PEMACU POTENSI GLOBAL

TERIMA KASIH

www.miti.gov.my

PARLIMEN MALAYSIA

PENYATA JAWATANKUASA PILIHAN PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA

DR. 19 TAHUN 2026
LAPORAN PROSIDING

LAMPIRAN

**PENYATA JAWATANKUASA PILIHAN PERHUBUNGAN
ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA**

DR. 19 TAHUN 2026 – KONFLIK ASIA BARAT

NO.	LAPORAN PROSIDING	TARIKH
1.	MESYUARAT JAWATANKUASA PILIHAN PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA BIL. 5 TAHUN 2026	6 MEI 2026

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

LAPORAN PROSIDING

**JAWATANKUASA PILIHAN
PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN
PERDAGANGAN ANTARABANGSA**

TAKLIMAT DARIPADA:

- 1) KEMENTERIAN LUAR NEGERI MENGENAI
PERKARA-PERKARA BERIKUT:**
 - (i) MAKLUMAT TERKINI PENDIRIAN MALAYSIA
TERHADAP KRISIS GEOPOLITIK IRAN DAN
TIMUR TENGAH; DAN**
 - (ii) PERGERAKAN RAKYAT MALAYSIA KE LUAR
NEGARA.**
- 2) KEMENTERIAN PELABURAN, PERDAGANGAN
DAN INDUSTRI MENGENAI PERKARA-PERKARA
BERIKUT:**
 - (i) STATISTIK PELABURAN IMPORT DAN
EKSPORT TERKINI MALAYSIA DAN IRAN;**
 - (ii) IMPAK PELABURAN DAN PERDAGANGAN
MALAYSIA TERHADAP KRISIS GEOPOLITIK
IRAN DAN TIMUR TENGAH; DAN**
 - (iii) LANGKAH MITIGASI BAGI PELABUR
MALAYSIA.**

BIL. 5

RABU, 6 MEI 2026

PENGGAL KELIMA, PARLIMEN KELIMA BELAS

**MESYUARAT JAWATANKUASA PILIHAN
PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA
BIL. 5 TAHUN 2026**

**BILIK JAWATANKUASA 2, ARAS 2, BLOK UTAMA,
BANGUNAN PARLIMEN, PARLIMEN MALAYSIA**

RABU, 6 MEI 2026

AHLI-AHLI JAWATANKUASA

Hadir

YB. Tuan Wong Chen [Subang] — *Pengerusi*
YB. Datuk Willie anak Mongin [Puncak Borneo]
YB. Tuan Chong Zhemmin [Kampar]
YB. Tuan Lee Chuan How [Ipoh Timor]
YB. Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan [Sri Gading]
YB. Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail [Kubang Pasu]
YB. Puan Syerleena binti Abdul Rashid [Bukit Bendera]
YB. Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik [Balik Pulau]

Tidak Hadir [Dengan Maaf]

YB. Datuk Andi Muhammad Suryady bin Bandy [Kalabakan]
YB. Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Machang]
YB. Dato' Haji Mohd Suhaimi bin Haji Abdullah [Langkawi]
YB. Tuan Haji Muhammad Ismi bin Mat Taib [Parit]

URUS SETIA

Cik Nurul Fadhilah binti Ibharim [Pegawai Arkib, Seksyen Jawatankuasa Pilihan Khas (Bahagian Pengurusan Dewan Rakyat), Parlimen Malaysia]
Encik Mohd Faizal bin Lan [Pegawai Arkib, Seksyen Jawatankuasa Pilihan Khas (Bahagian Pengurusan Dewan Rakyat), Parlimen Malaysia]
Encik Aiman Haikal bin Abdul Rahman [Pegawai Arkib, Seksyen Jawatankuasa Pilihan Khas (Bahagian Pengurusan Dewan Rakyat), Parlimen Malaysia]
Encik Augustine Leonard Anak Jen [Pegawai Penyelidik, Seksyen Parlimen, Antarabangsa dan Keselamatan (Bahagian Penyelidikan dan Perpustakaan), Parlimen Malaysia]
Puan Nur Hafirah binti Kamarudin [Pegawai Penyelidik, Seksyen Ekonomi dan Perdagangan (Bahagian Penyelidikan dan Perpustakaan), Parlimen Malaysia]

Ex Officio

YBrs. Tuan Syahril Syazli Ghazali [Pengarah Kanan (Bahagian Perancangan Strategik), Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri]
YBrs. Tuan Shamsul Nizam Shamsuddin [Timbalan Ketua Pengarah (Bahagian Penyelarasan dan Pemantauan Pelaksanaan), Jabatan Perancangan Dasar dan Penyelarasan, Kementerian Luar Negeri]
YBrs. Tuan Moktar Idham Musa [Pengarah (Bahagian Kerjasama Antarabangsa), Kementerian Ekonomi]

HADIR BERSAMA

Kementerian Ekonomi

Puan Hasliana binti Kamarudin [Timbalan Pengarah (Bahagian Industri Pembuatan, Sains dan Teknologi)]

Cik Salizan binti Abdul Aziz [Ketua Penolong Pengarah (Bahagian Industri Pembuatan, Sains dan Teknologi)]

Kementerian Luar Negeri

YBhg. Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani [Timbalan Ketua Setiausaha (Hubungan Dua Hala)]

YBhg. Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid [Setiausaha Bahagian (Bahagian Asia Barat)]

Encik Naim Majdi bin Sulaiman [Ketua Penolong Setiausaha (Bahagian Asia Barat)]

Encik Mohd Fadzle bin Abu Hasan [Ketua Penolong Setiausaha (Bahagian Konsular, Seksyen Operasi)]

Puan Kaiyiesa Muhammad Syakir [Penolong Setiausaha (Bahagian Asia Barat)]

Cik Asaeelawati binti Yusof [Penolong Pengarah (Urus Setia Penyelaras Parlimen (UPP))]

Cik Ummu Tasnim Mohd Zainun Zaman [Urus Setia Penyelaras Parlimen (UPP)]

Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri (MITI)

YBhg. Datuk Bahria binti Mohd Tamil [Timbalan Ketua Setiausaha (Pelaburan dan Pengurusan)]

YBrs. Tuan Mohd Rafizal Rahim [Pengarah Pelaburan (Bahagian Dasar Pelaburan dan Fasilitasi Perdagangan)]

YBrs. Dr. Rozilee Asid [Pegawai Penyelidik (Bahagian Perancangan Strategik)]

Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia (MIDA)

Encik Encik Nelson Samuel [Pengarah Eksekutif Advokasi Polisi Pelaburan (Perkilangan)]

Puan Norhaliza Mohammed Noordin [Timbalan Pengarah Kanan (Bahagian Perancangan Strategik dan Advokasi Polisi (Perkilangan))]

Cik Farah Najeeha Arham [Penolong Pengarah Kanan (Bahagian Perancangan Strategik dan Advokasi Polisi (Perkilangan))]

Perbadanan Pembangunan Perdagangan Luar Malaysia (MATRADE)

Puan Noor Hayati Abu Noh [Pengarah (Bahagian Perancangan Strategik)]

Puan Nazirah Zah [Pengurus Kanan (Unit Analisis Perdagangan)]

LAPORAN PROSIDING

MESYUARAT JAWATANKUASA PILIHAN PERHUBUNGAN ANTARABANGSA DAN PERDAGANGAN ANTARABANGSA BIL. 5 TAHUN 2026

**BILIK JAWATANKUASA 2, BLOK UTAMA
BANGUNAN PARLIMEN, PARLIMEN MALAYSIA**

RABU, 6 MEI 2026

Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.01 pagi

*[Yang Berhormat Tuan Wong Chen **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Tuan Pengerusi: Okey, selamat pagi semua. *Thank you so much for coming for this special briefing on the Iran War. I have to read out the basic things that we have to refer to. Later I'll ask each of you to introduce yourselves and our side will introduce ourselves. But* Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian, agenda utama kita pada hari ini ialah taklimat terkini berhubung dengan konflik Asia Barat terutama daripada sudut dasar hubungan luar serta pelaburan dan perdagangan antarabangsa yang secara langsung atau tidak langsung terkesan dengan situasi geopolitik ini.

Saya ingin mengingatkan ahli-ahli mesyuarat bahawa mesyuarat ini tertakluk di bawah Peraturan Mesyuarat 85, Peraturan-peraturan Majlis Mesyuarat Dewan Rakyat dan Akta Majlis Parlimen 1952 di mana sebarang kenyataan atau dokumen yang dibentangkan di hadapan jawatankuasa ini tidak boleh disiarkan sehingga jawatankuasa membentangnya penyata di Dewan Rakyat. Maknanya, Junlah, paling awal pun Jun 22. Saya juga ingin mengingatkan ahli-ahli mesyuarat bahawa jika sesuatu dokumen atau maklumat yang dikemukakan kepada jawatankuasa dikelaskan sebagai rahsia atau bersifat sensitif, tuan-tuan, puan-puan perlu memaklumkan kepada jawatankuasa.

Tanpa melengahkan masa, saya teruskan dengan agenda utama kita dan kita mulakan dengan wakil-wakil yang hadir pada pagi ini untuk membuat *introduction*-lah. Saya lihat Datuk Bahria keluar sekejap. *So, I don't know the ranking system. Should be Dato' Rozian, right? Ya, thank you.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani [Timbalan Ketua Setiausaha Hubungan Dua Hala, Kementerian Luar Negeri]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Selamat pagi. Saya mulakan dengan pengenalan kami dari Kementerian Luar Negeri, saya Ahmad Rozian Abd. Ghani, Timbalan Ketua Setiausaha Hubungan Dua Hala. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Dato' Wan.

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid [Setiausaha Bahagian (Bahagian Asia Barat) Kementerian Luar Negeri]: *Assalamualaikum*, salam sejahtera, selamat pagi. Saya Wan Yusri, Setiausaha Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri. Terima kasih.

Encik Naim Majdi Sulaiman [Ketua Penolong Setiausaha (Bahagian Asia Barat) Kementerian Luar Negeri]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan selamat pagi. Saya Naim Majdi bin Sulaiman, Ketua Penolong Setiausaha, Bahagian Asia Barat, Kementerian Luar Negeri. Terima kasih.

Encik Shamsul Nizam Shamsuddin [Timbalan Ketua Pengarah (Bahagian Penyelarasan dan Pemantauan Pelaksanaan) Jabatan Perancangan Dasar dan Penyelarasan, Kementerian Luar Negeri]: *Assalamualaikum*, salam sejahtera. Saya Shamsul Nizam Shamsuddin daripada Jabatan Dasar, Kementerian Luar Negeri.

Encik Mohd Fadzle Abu Hasan [Ketua Penolong Setiausaha (Bahagian Konsular) Kementerian Luar Negeri]: *Assalamualaikum* dan selamat pagi. Saya Mohd Fadzle daripada Bahagian Konsular, Kementerian Luar Negeri.

Tuan Moktar Idham bin Musa [Pengarah (Bahagian Kerjasama Antarabangsa) Kementerian Ekonomi]: *Assalamualaikum* dan selamat pagi Yang Berhormat Pengerusi. Nama saya Moktar Idham Musa dari Bahagian Kerjasama Antarabangsa, Kementerian Ekonomi.

Tuan Pengerusi: Terima kasih. Datuk Bahria.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil [Timbalan Ketua Setiausaha Pelaburan dan Pengurusan, Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri (MITI)]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Sorry.*

Tuan Pengerusi: *No, no. It's okay.* Datuk Bahria.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: YB Yang Berhormat Tuan Pengerusi, Yang Berhormat ahli-ahli jawatankuasa, *colleagues* dan juga yang lain-lain. Saya Bahria Mohd Tamil, *Deputy Sec Gen in charge of Investment and Management for MITI.*

Tuan Mohd Rafizal Rahim [Pengarah Pelaburan (Bahagian Dasar Pelaburan dan Fasilitasi Perdagangan) Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri (MITI)]: *Assalamualaikum, good morning. I'm Rafizal, Director in charge on Investment, Policy and Trade Facilitation Section of MITI.*

Tuan Syahril Syazli Ghazali [Pengarah Kanan (Bahagian Perancangan Strategik) Kementerian Pelaburan, Perdagangan dan Industri (MITI)]:

Assalamualaikum, selamat pagi. Saya Syahril Syazli Ghazali, Bahagian Perancangan Strategik MITI *also ex officio for this committee*. Thank you.

Puan Noor Hayati Abu Noh [Pengarah (Bahagian Perancangan Strategik) Perbadanan Pembangunan Perdagangan Luar Malaysia (MATRADE)]: *Assalamualaikum, good morning*. YB Pengerusi, saya Noor Hayati, Pengarah Bahagian Perancangan Strategik dari MATRADE.

Encik Nelson Samuel [Pengarah Eksekutif Advokasi Polisi Pelaburan (Perkilangan) Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia (MIDA)]: Selamat pagi, selamat sejahtera, *very good morning* YB Pengerusi. *I'm Nelson, I'm* Pengarah Eksekutif, Bahagian Perancangan Strategik, Sektor Perkilangan, MIDA. Daripada MIDA.

Tuan Pengerusi: *So, who's from the economy side? One person? At the back? Okay. Okay. Okey*, YB Huda kita mula daripada *your side*.

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan [Sri Gading]: *Assalamualaikum* dan salam sejahtera. Salam Malaysia MADANI. Saya Aminolhuda Hassan, Ahli Parlimen Sri Gading. Terima kasih.

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik [Balik Pulau]: Salam sejahtera. Saya Muhammad Bakhtiar Wan Chik, Ahli Parlimen Balik Pulau.

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail [Kubang Pasu]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*. Saya Ku Abd Rahman, Ahli Parlimen Kubang Pasu dan ahli jawatankuasa. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Selamat pagi. Saya Wong Chen, Ahli Parlimen Subang. Terima kasih.

Datuk Willie anak Mongin [Puncak Borneo]: Selamat pagi dan salam sejahtera. Saya Willie Mongin, Timbalan kepada Wong Chen, Ahli Parlimen Puncak Borneo.

Tuan Lee Chuan How [Ipoh Timur]: Salam sejahtera. *I would be* Ipoh Timur, FOM kepada dua-dua kementerian.

Puan Syerleena binti Abdul Rashid [Bukit Bendera]: *Assalamualaikum*, salam sejahtera. Saya Syerleena Abdul Rashid, Ahli Parlimen Bukit Bendera dan juga ahli jawatankuasa.

Tuan Pengerusi: Okey. Kita mula. *I suppose it's Foreign Affairs first right? Ya, so you have a briefing. Please Dato'.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Terima kasih sekali lagi kepada YB Tuan Wong Chen dan juga kepada semua Ahli Yang Berhormat-Yang Berhormat atas undangan kepada kami untuk memberikan taklimat pada pagi ini. *Our* taklimat

is going to be very brief actually. Ya lah, sebabkan seperti mana yang kita tahu situasi Asia Barat ini masih berterusan dan semakin tegang walaupun pada masa ini ada gencatan senjata. Suasana tegang ini susulan pelancaran Operasi *Epic Fury* oleh Amerika yang *now* dah dipanggil sebagai *Operation Freedom* oleh Amerika dan Operasi *Roaring Lion* Israel *and* bermula pada 28 Februari 2026.

Dari segi intensiti, kita lihat pertempuran amat tinggi semasa fasa – sebelum fasa gencatan senjata pada 8 April. Pihak Amerika Syarikat dan Israel direkodkan telah melancarkan sebanyak hampir 27,000 serangan udara dan peluru berpandu ke atas Iran. Sebagai tindak balas, Iran juga telah melancarkan Operasi *True Promise-4* dan bilangan serangan melebihi 12,000 menyasarkan kepentingan ketenteraan ekonomi seluruh anggota Majlis Kerjasama Teluk (GCC) termasuk pangkalan-pangkalan strategik Amerika Syarikat di rantau berkenaan.

Jadi, setakat 4 Mei 2026, konflik telah mengakibatkan kehilangan nyawa yang besar dan jumlah kematian hampir 7,000.

Tuan Pengerusi: *It's okay. Those are my interns. They're leaving.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Okey.

Tuan Pengerusi: *They don't realise that the meeting is a...*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Ya.

Tuan Pengerusi: Okey. *So, yeah. Please continue.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *Then*, seterusnya slaid kedua situasi terkini. Berikutan kegagalan rundingan di Islamabad pada 12 April, pihak Iran telah mengemukakan satu pelan cadangan yang mengandungi 14 perkara kepada Amerika Syarikat pada 2 Mei. Difahamkan *because we don't have access to these documents*, tapi antara lain pelan ini dirancang bagi mencapai gencatan senjata kekal dan menamatkan konflik di semua medan operasi termasuk meredakan ketegangan yang sedang berlaku di Lubnan.

Walaupun perincian penuh tidak didedahkan, antara lain kita difahamkan syarat-syarat yang diletakkan oleh Iran adalah satu penghentian penuh serangan dan campur tangan Amerika Syarikat di kawasan berhampiran wilayah Iran. Kemudian pengunduran pasukan tentera Amerika Syarikat dari kawasan strategik yang berdekatan dengan sempadan Iran, penamatan sekatan maritim dan pembukaan semula kawasan strategik seperti Selat Hormuz dan pemansuhan semua sekatan ekonomi terhadap Iran termasuk pembebasan aset-aset yang dibekukan sebagai sebahagian daripada proses tersebut. Difahamkan Amerika Syarikat masih mengkaji pelan cadangan ini.

Tapi kita pun pada masa yang sama faham yang Presiden Trump tak bersetuju ya, sebab mereka cakap dia tetap bertegas bahawa sebarang persetujuan akhir mestilah menjamin keselamatan nuklear. Pemansuhan sekatan ekonomi secara penuh akan dikaitkan dengan jaminan panjang tersebut sebelum dilaksanakan secara berperingkat.

Dari segi pendirian Malaysia susulan daripada konflik tersebut, kita telah secara konsisten mengeluarkan kenyataan rasmi bagi mengecam sebarang bentuk serangan ketenteraan sama ada serangan oleh pihak Amerika Syarikat dan Israel ke atas Iran mahupun serangan balas yang melibatkan wilayah negara-negara Majlis Kerjasama Teluk. Kecaman ini berpaksikan kepada prinsip asas dasar luar negara yang menolak sebarang bentuk pencerobohan dan penggunaan kekerasan yang melanggar integriti wilayah sesebuah negara berdaulat. Kerajaan Malaysia menegaskan bahawa penyelesaian konflik hendaklah dicapai melalui jalan damai, diplomasi dan penghormatan terhadap undang-undang antarabangsa.

Selain daripada kenyataan rasmi, YAB Perdana Menteri dan juga YB Menteri Dalam Negeri turut menyatakan pendirian Malaysia secara lantang menerusi pelbagai platform termasuk dalam perbincangan bersama rakan sejawat di peringkat antarabangsa serta saluran media sosial masing-masing.

Sebagai bukti komitmen aktif kita, YAB Perdana Menteri telah mengadakan perhubungan telefon secara langsung dengan Presiden Iran pada 26 Mac 2026 manakala YB Menteri Luar Negeri berhubung dengan rakan sejawat beliau pada 24 Mac 2026. Dalam sesi perbualan tersebut, Malaysia memberikan penegasan khusus terhadap; satu, kepentingan menjamin keselamatan laluan maritim di Selat Hormuz selaras dengan undang-undang antarabangsa. Kedua, sokongan penuh Malaysia terhadap sebarang inisiatif yang bertujuan menghentikan pertumpahan darah dan menamatkan konflik ini dengan segera.

Pada 8 April juga Malaysia telah mengeluarkan kenyataan rasmi dan mengalu-alukan perjanjian gencatan senjata antara Amerika Syarikat dan Iran. Dalam hal ini, Malaysia menggesa semua pihak agar menahan diri sepenuhnya bagi mengelakkan ketegangan serta memastikan penduduk awam serta infrastruktur negara jiran terutamanya di negara-negara teluk tidak terus diheret di dalam konflik ini.

Slaid terakhir adalah mengenai kita punya pergerakan rakyat Malaysia di luar negara. Dari segi pergerakan rakyat Malaysia ke luar negara, kita telah mengeluarkan nasihat perjalanan. Pertama sekali pada 1 Mac 2026 dan kemudian pada 5 Mac 2026. Melalui nasihat perjalanan pada 5 Mac, KLN telah mengaktifkan

pelan evakuasi bagi membantu rakyat yang terkandas akibat gangguan ruang udara. Usaha ini melibatkan kolaborasi erat dengan pihak berkuasa tempatan dan syarikat penerbangan bagi memastikan proses penghantaran pulang berjalan lancar. *We had undertaken one evacuation. But subsequently, that the decision was to stop evacuation-lah. Then...*

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Ya. Oh, *no. [Ketawa]* Oh, okay, *I see. Just time dia.*

And then susulan gencatan senjata, pada 8 April kita telah mengemas kini nasihat perjalanan kita pada 17 April yang membenarkan perjalanan ke rantau tersebut kecuali ke zon berisiko tinggi yang dikenal pasti. Nasihat tersebut menegaskan agar rakyat Malaysia meningkatkan kewaspadaan, mematuhi arahan pihak berkuasa tempatan di zon sensitif serta bersedia menghadapi sebarang perubahan logistik secara mendadak. Ha, itulah dapat kami kongsi pada masa ini. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Terima kasih Dato' Rozian. *Okay, now we are going to open up for question-and-answer time. I will start first, the basic one-lah, okay.*

How many more Malaysians are in Iran at the moment? Are we tracking them? Do they need to be evacuated or they choose to stay behind?

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Ada 14 ya. *14 Malaysians still in Iran. We are in touch with them and all have chosen to stay on. So, kita sentiasa menasihatkan supaya mereka berhubung dengan kitalah. Pada masa ini, kita punya operasi kedutaan ditutup buat sementara. Our ambassador is here for consultation. So, kalau ada urusan konsuler, kita minta bantuan dari malawakil Ashgabat yang terdekat untuk membantu. But we have been in contact with the 14.*

Tuan Pengerusi: *Any reason why they are stay behind? Married there or something?*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *Married ya? [Bertanya kepada Dato' Wan Aznainizam] They have families there. Married to Iranians.*

Tuan Pengerusi: Okey. *Let's open up. YB Willie?*

Datuk Willie anak Mongin: Okey. Terima kasih Pengerusi. Saya nak tanyalah. Baru-baru ni kita di dalam media sosial, kita melihat ada Sumud Flotilla (SF 2.0) *was accuse of bringing in weapons. So, basically, there is no official announcement from our country whether this is true or not because otherwise this*

jeopardizes the image of our country. So perhaps you can enlighten us about the legit — what do you call it — whether this thing is true or otherwise? Thank you.

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Terima kasih atas soalan YB Datuk Willie. Berhubung dengan Global Sumud Flotilla (GSF 2.0), kita — kerajaan telah pun ataupun Kementerian Luar Negeri telah pun mengeluarkan kenyataan rasmi susulan penahanan kapal-kapal oleh rejim Zionis Israel pada — tak silap saya pada 29 April lalu.

Dalam kenyataan rasmi kita, kita telah pun menegaskan bahawa misi tersebut adalah bertujuan untuk menghantar bekalan perubatan dan makanan bagi membantu rakyat ataupun saudara-saudara kita di Gaza khususnya. Jadi dalam hal itu, tidak ada keperluan untuk menyatakan bahawa kapal-kapal tersebut tidak membawa sebarang senjata kerana telah pun kita keluarkan kenyataan bahawa misi utama GSF 2.0 ini adalah untuk misi kemanusiaan.

Dan kenyataan yang dikeluarkan oleh Kementerian Luar Negeri juga telah — YB Menteri Luar juga telah *join* kenyataan bersama dengan Menteri Turkiye serta beberapa negara lain yang menegaskan bahawa misi tersebut adalah misi kemanusiaan dan tidak ada kena mengena dengan sebarang misi untuk membawa senjata. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: *If there is any weapon, it will be like a knife, cooking knife [Ketawa] or something lah or personal safety right? I mean bayonet tak ada lah. Let's try to keep the —* Oh ya, Bakhtiar.

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: *Okay. I think we are in Iran — US war. So, maybe later we can talk about the...*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Other issues.*

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: *...Sumud Flotilla because I was in Brussels for the Parliamentary Congress, you know. So. jadi saya nak bertanya tentang travel advisory sebab saya tak nampak — It is to all Malaysian travelling to GCC sebab kita ada jemaah haji yang ramai dan baru-baru ini terkandas di Oman — I think one of the ada technical issue on the claims.*

Jadi sebab — *and then we also didn't stop all these Gulf punya Emirates, Etihad, Qatar to fly to Malaysia and you know they seems to be now – and I was in Dubai for transit and then hotel are slashing the price to [Ketawa] promote the UAE punya tourism. So, what are the travel advisory to Malaysian because a lot of most of the major carriers are from the Gulf states?*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: YB Dato'; satu, susulan daripada konflik pada 28 Februari, *the next day on the 1st of Mac, we issued one travel advisory already. Advising Malaysians to* untuk tidak meneruskan perjalanan lah ke negara-negara terlibat kerana ada gangguan *air space* ditutup dan sebagainya. Ada sesetengah *airlines* pun tidak meneruskan operasi masing-masing.

Pada 5 Mac, kita telah sekali lagi mengeluarkan nasihat perjalanan kepada negara di kawasan-kawasan konflik di Timur Tengah dan notis evakuasi. *That was the second travel advisory that we issued. Again, we advised Malaysian yang stranded* untuk berdaftar dengan kita punya kedutaan.

■1020

Alhamdulillah, we are — we have mission in all the GCC countries in that sense it's help in being able to run the assistance and also to locate them when there are. So, kita punya mission, setiap hari memberikan laporan berapa ramai rakyat kita yang terkesan dan memberi bantuan kepada mereka yang untuk pulanglah. Contohnya macam YB mentioned tadi, ada some umrah punya pilgrims got stranded. But eventually we're able to bring them back. We work closely with airlines, Malaysia Airlines dengan agencies yang terlibat, so we were able to bring them all back.

Now, lanjutan kepada gencatan senjata dan juga ya lah, in the first place Arab Saudi tak pernah menutup dia punya airspace. So, there is no issue of siapa yang nak — can we — we don't put a banned to people traveling untuk mengerjakan umrah dan hajilah pada masa itu. Cuma kita nasihatkan kalau boleh ditangguhkan, tangguhkan dan itu nasihat kita pada 5 Mac. Berikutan daripada gencatan senjata pada April baru ini, kita telah mengeluarkan satu nasihat terkini seperti mana yang terpapar di situ kan. Meningkatkan tahap kewaspadaan. So, maknanya dan mengikuti apalah, mengambil maklum, bersiap sedia untuk menghadapi sebarang gangguan penerbangan dan semuanya.

This one, Kabinet sendiri telah bermesyuarat mengenai because of hajj season, kan dan bersetuju untuk kita membenarkan jemaah untuk meneruskan. Jadi nasihat kita adalah untuk terus berwaspada dan we work closely with Saudi Embassy-lah.

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: Soalan susulan sebab saya mengikuti wawancara dengan Profesor Mamdani di *University of Tehran*. Dia menyatakan bahawa tentera-tentera Amerika Syarikat sedang berada di negara-negara Teluk termasuklah ramai sekali di UAE dan kita pun dapat lihat Iran melancarkan serangan ke beberapa *base* di UAE *and* saya rasa peringkat — dia kata *there will be imminent attack from the US to Iran. So, I think in particular from the US*

base in all these Gulf states seperti Bahrain, Kuwait, UAE, especially. Jadi, macam mana itu?

Saya rasa sebab I think, bagi sayalah, I think even though there are ceasefire, but the imminent attack by the US and the Iran preparing for all the attacks termasuk serangan balas balik baru ini, I think the travel advisory need to be issue because saya risau sebab nampak macam — I was in Dubai Airport and there seems to be like a business as usual. Even though from Brussel to Dubai, I took 777, there are only 50 passengers out of 300. I mean the cabin crew has been saying that, “Oh we have less passengers now”. Tapi nampak Malaysian, I can see Malaysian still travelling, ramai travel ke Europe and all that this time. So, transit in Dubai sebagainya. So, saya tak sure whether we should issue travel advisory again sebab because the Iran seems to be targeting UAE now.

Tuan Lee Chuan How: *Can I just add on to that on the same thing actually. I think what we see right now is preemptive positioning from the US in terms of the military assets, the movement of the military assets, ships sail again in one particular direction. I think we need to expand the view or the quite line of questioning in the — do we have a clear picture of what, how many and in what direction US military assets are being positions? And on the same vein, do we have a picture of what Chinese military assets are being positions and mobilize and in what directions?*

And of course, with any other US allies or Chinese allies in that — in the same vein of the same question because you know with that picture, we will be able to wargame a scenario of what’s happening so that we can better prepare ourselves whether ada kena mengena dengan travel advisory kah, kita punya keselamatan di Selat Melaka kah because the reason why I bring in Selat Melaka is there’s been sudden update in sponsored content from US whether it’s the US government or by US players in raising [Tidak jelas] on the other [Tidak jelas] called which is Selat Melaka. Sponsored, very clear uptake in content with regards to that in social media, both in X, in Instagram and to a certain extent, not so much also in Facebook.

So, there are some cause of concerns that, so do we have that picture, do we have intel or do we have any other mechanisms to better inform us as to the military asset movement and preemptive positioning that is currently happening right now.

Dato’ Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *Now, in terms of travel advisory as mentioned earlier and also has started di dalam kita punya the latest 17 of April, kita akan sentiasa memantau keadaan di sana dan mendapatkan maklumatlah. We are being fed on the daily basis by our missions abroad on what’s going on, on the*

ground. Macam attack yang YB mentioned tadi, attack by Iran, interest of the US and most attacks are against UAE, kan because they have the inilah.

So, we take note of the suggestion for us to update but we have to continue to monitor because we don't want to cause unnecessary panic among Malaysian as well because as you are fully aware, there are already jemaah kita dah masuk ke Saudi sekarang ini, kan. So, we continue to monitor this- lah. If there is a need for us to issue, then we will do so. In terms of...

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: YB Pengerusi, sebelum ini kapal-kapal dagangan Malaysia terutamanya kapal Petronas yang bawa minyak diberikan kebenaran untuk lalu Selat Hormuz. Apa kedudukan masa kini kerana sudah berlaku pelbagai tembak menembak antara *both side*? Adakah itu memberikan kesan kepada kapal-kapal dagangan Malaysia untuk membawa minyak ke kawasan kita ini? Terima kasih.

Tuan Pengerusi: *Before you answer YB Ku Rahman, let's continue that one and for-time management, we will ask Datuk Bahria to present her paper around 10.35 ya, okey? So, you get about another seven minutes also to answer. We do want to understand the likelihood of an American envision which is very remote-lah in my opinion. But let us know what you're thinking about. Thank you.*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Terima kasih YB Pengerusi. Kalau saya boleh menambah apa yang telah dikongsi oleh Dato' Rozian sebentar tadi. Dari segi data-data ataupun maklumat yang kita terima berhubung dengan kedudukan tentera-tentera di *Gulf*, kita sentiasa mengadakan perbincangan dengan pihak-pihak agensi perisikan kita termasuk pihak JPM penyelidikan, MDIO serta Cawangan Khas PDRM sebelum kita membincangkan sama ada terdapat keperluan untuk mengeluarkan ataupun meneliti semula nasihat-nasihat perjalanan yang telah dikeluarkan ataupun yang akan kita keluarkan.

Dalam hal ini, sebagaimana yang YB Pengerusi maklumkan tadi adalah pada pandangan pihak-pihak kita, MDIO, RD, juga bahagian Asia Barat adalah agak tipis buat masa ini berhubung dengan serangan darat oleh pihak Amerika Syarikat. Belum ada tanda-tanda yang serangan darat akan berlangsung walaupun pihak Iran ada berkongsi dengan kita baru-baru ini bahawa terdapat maklumat bahawa tentera UAE telah digunakan untuk melancarkan serangan darat ke atas salah satu pulau di wilayah Iran.

■1030

Namun, dari segi maklumat-maklumat yang kita terima buat masa ini, keadaan masih tegang tetapi tidak terdapat keperluan untuk kita mengeluarkan

sebarang nasihat perjalanan yang mungkin akan menambahkan lagi kerisauan rakyat Malaysia terutamanya yang menetap di negara-negara yang terlibat.

Satu lagi isu yang kita akan lihat ialah hubungan kita dengan negara-negara di rantau berkenaan. Sebagaimana yang telah dinyatakan oleh Dato' TKSU Hubungan Dua Hala tadi, tiada negara-negara *Gulf* yang telah pun mengeluarkan amaran ataupun *emergency advisory*, sungguhpun serangan telah berlangsung sepanjang tempoh tiga minggu sebelum gencatan senjata berlangsung.

Jadi, atas dasar itu adalah agak sukar sekiranya kita hendak *balance*-kan *our relations* dengan negara-negara Teluk. Adalah sukar sekiranya kita sendiri mengeluarkan satu kenyataan yang melebihi daripada kenyataan negara-negara Teluk. Jadi, kita perlu juga *balance our position with what has been issued by the respective governments. That is on the travel advisory.*

Sekarang, kalau saya boleh menyentuh berkenaan dengan soalan oleh YB Kubang Pasu berhubung dengan keadaan kapal-kapal kita, sebagaimana yang YB telah nyatakan terdapat dua kapal milik Petronas yang telah selamat tiba di Malaysia susulan usaha yang telah dibuat oleh kerajaan khususnya oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan juga Yang Berhormat Menteri Luar Negeri dalam mendapatkan laluan keselamatan bagi kapal-kapal kita.

Setakat ini, malangnya masih ada lagi kapal kita yang masih lagi berada di kawasan Teluk, khususnya kapal-kapal milik MISC. Tiga daripadanya masih lagi dalam kawasan berkenaan dan satu masing-masing oleh syarikat Shapadu, Vantris Energy, Bintang Samudera dan juga akhir sekali Ginga Tiger.

Tetapi Ginga Tiger saya difahamkan syarikat berkenaan baru-baru ini telah memohon agar kita tidak meneruskan usaha untuk membawa kapal milik syarikat tersebut keluar kerana kapal tersebut *actually is* adalah milik Chevron. Jadi, ada satu isulah. Chevron, tetapi syarikat Chevron itu kita semua tahu milik Amerika Syarikat.

Jadi, dari segi itu, masih terdapat usaha-usaha untuk kita – kita masih lagi berhubung dengan pihak Iran untuk membawa keluar kapal-kapal kita. Namun, usaha – aktiviti yang telah dijalankan oleh pihak Amerika Syarikat pada masa ini menyukarkan kerana ketegangan yang berlaku adalah agak sukar untuk kapal-kapal kita keluar walaupun pada masa yang sama kita juga mungkin perlu melihat sama ada sebarang kerjasama boleh dibuat dengan pihak Amerika Syarikat juga.

Puan Syerleena binti Abdul Rashid: YB Pengerusi, okey. *Thank you.* Saya ada soalan ya. *Basically, has the government conducted diplomatic risk assessment especially on how Malaysia positions can affect? For example, relationships with Iran, Gulf states, the US, China, EU and ASEAN partners. Because, the fact is we need*

to ensure that Malaysia still remains principled without necessary exposing Malaysia to diplomatic or even economic retaliation.

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *On that YB, of course...*

Tuan Pengerusi: *Dato', before you answer, I just want to be clear. We had seven ships that was stuck. Two from Petronas dah clear, betul? So, we still have five but one is Chevron. So, we are not pursuing that one. So, balance itu ada empat lagilah.*

Tuan Lee Chuan How: *It's Chevron's cargo, kan?*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *Cargo is ours.*

Tuan Lee Chuan How: *Cargo is ours but the ship is Chevron.*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *One of the company in Penang but the ships owned by Chevron. Parts of it are also carrying because our cargo is not the entire ships belong to our companies in Penang.*

Tuan Lee Chuan How: *Our mix cargo.*

Tuan Pengerusi: *So, we have another four-lah basically, minus the Chevron. Betul?*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *We have...*

Tuan Pengerusi: *Because I read in the news it's seven.*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *Yes, yes.*

Tuan Pengerusi: *Another four, ya?*

Tuan Lee Chuan How: *My, my — actually, my question on top of the Chairman's question is kapai itu kita punya. Maksudnya, kemungkinan besar krew dia pun orang kita. Berapa orang kita yang ada, yang sekarang duk ataih kapai dan depa selamat ke tidak? Apakah cara dan apakah strategi untuk kita nak tentukan atau pastikan depa selamat?*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *Terima kasih, YB. Krew kita ada 82 orang di atas kapal-kapal yang telah saya katakan itu. Berdasarkan perbincangan yang kita adakan dengan pihak MISC, sekiranya keadaan ini berlanjutan, kita telah memohon pihak-pihak kapal, company, company kapal itu untuk mempertimbangkan sama ada untuk membawa pulang krew kapal ini dan diganti dengan krew kapal yang baru.*

Cadangan tersebut masih lagi dipertimbangkan. Ada juga penggiliran yang telah dijalankan oleh MISC atas satu kapalnya. Tetapi, kita serahkan perkara ini pada pihak kapal sendirilah.

Tuan Lee Chuan How: *Tetapi, memang punya satu perancangan untuk penggiliran orang dan juga stok makanan apa semualah?*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Ada perancangan tersebut. Ada, perancangan tersebut ada. Dan kita punya Malawakil-Malawakil yang berkaitan sentiasa berhubung rapat dengan kapten kapal kita. Maksudnya, Malawakil Abu Dhabi, Malawakil Doha memang ada membuat perbincangan berterusan dengan krew dan juga kapten kapal sendiri. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: *Thank you. Ya, please. YB Syerleena's question. Broad issue-lah.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *Yeah, indeed. As PM has mentioned, Malaysia is one of the very few countries yang masih ada hubungan baik dan akses kepada kedua-dua pihak. GCC dan juga Iran. So, that's why he has been reaching out to both because of course kita dapat tekanan daripada pihak-pihak tertentu. Why are we – you know, still in contact with Iran?*

But, as I mentioned masa pembentangan tadi based on the principle of sovereignty dan juga hubungan baik semua ini, kita sentiasa engage-lah ya. Same goes with other big players. So, kita sentiasa — di ASEAN, contohnya perkara ini sentiasa dibincangkan and Summit is going to happen this week ya di Sib. PM will be there. One of the agenda items would have definitely be developments in West Asia.

ASEAN telah pun mengeluarkan beberapa — apa nama — *ASEAN statement*, mengecam *military attacks-lah* di sana itu. *So, in terms of engagement, we have been doing that. So, we've seen our interest dan juga, politically as well as economically. So, we are not abandoning any but we try as much as possible to balance our relation with all the countries concerns. Thank you.*

Tuan Lee Chuan How: *Chairman, just better top up. We've been talking about the five ships remaining. But, with opt freedom, where do we stand? Are we listed in the eyes of the US in terms of their intend to kind of chaperone out? Are we in their list to be chaperone out? That's number one.*

Number two, I go back to — do we have a war-gain kind of scenario planning, pile of paper or a report where with war-gain the living hell out of every single particular scenario with the warships, the positions of the warships? US warships, where are they? We know — you've said quite clearly that a landing incursion is unlikely, despite that there are pockets of military — US military assets being scattered across the region.

But I think this looks and sounds an increasingly turning out to be more of a navy gain. So, do we have a clearer picture of where US warships are? Where

Chinese warships are and US and Chinese allies' warships are, so that we are better prepared in what's going to happen.

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *Thank you, YB.* Sekali lagi, berdasarkan maklumat perisikan yang kita ada daripada pihak MDIO dan juga JPM Research, pihak-pihak berkenaan ada maklumat berkenaan. Cuma, tidak dikongsi secara *public*-lah. Dari segi...

Tuan Lee Chuan How: Dengan kita okey tak? *[Ketawa]*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Yang itu, saya — *it's beyond my paygrade at the moment. [Ketawa]* But, in terms of the scenario kapal-kapal kita, buat masa ini kita masih lagi dalam perbincangan dengan pihak Amerika Syarikat berhubung dengan inisiatif yang telah dilaksanakan oleh Amerika Syarikat.

Sebagaimana yang telah dinyatakan oleh Dato' Rozian sebentar tadi, kita cuba *have a balance position*.

■1040

Kalau kita *join* Amerika Syarikat, mungkin kita akan menutup pintu perbincangan kita dengan pihak Tehran yang mana dari segi laluan di Selat Hormuz, kerjasama Tehran adalah amat diperlukan.

Tuan Lee Chuan How: Maksudnya pihak Amerika Syarikat belum nak tawarkan untuk nak...

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Dia dah tawarkan.

Tuan Lee Chuan How: Oh, dah tawarkan.

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Dia tawarkan untuk kita menyertai inisiatif. *But we are — I think we are still considering it and I don't think* dari segi bahagian Asia Barat, *I think* sebagaimana yang saya telah kongsi sebentar tadi, sekiranya kita dilihat...

Tuan Lee Chuan How: Kita masih nak jual mahal lagilah?

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Sekiranya kita dilihat — saya tak rasa perkataan jual mahal itu. *[Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: *[Ketawa]*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *It's not from me. But* kalau sekiranya kita dilihat, cuba menyokong sebarang usaha daripada pihak Barat...

Tuan Lee Chuan How: Faham, faham.

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Berkemungkinan ia akan menutup pintu rundingan kita dengan pihak Tehran.

Tuan Lee Chuan How: Faham. *Thank you.* Dan *for the record*, saya setuju dengan apa yang sedang dilakukanlah. Sebab sebelum ini tak tahu.

Tuan Pengerusi: *Thank you...*

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan: Pengerusi *Chairman*, soalan, boleh?

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan: Bagaimana tentang penempatan tentera-tentera Amerika yang kena serang itu? Kalau ikutkan maklumat daripada kita punya risikanlah, adakah dia kembali pulih dalam pembentukan semasa gencatan senjata ini untuk dia kembali duduk kat situ dan mungkin berlaku serangan balik semula, andaian-andaian itu?

Sebab kalau dilihat dari segi — ya lah, Amerika ini pun bukan mudah nak ditundukkan. Dan juga adakah memang mereka terus lari daripada tempat-tempat, contohnya seperti UAE, kata yang paling besar, enempatan tentera Amerika yang paling besar? Apa pandangan — apa dapatan kita daripada risikan?

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: Terima kasih YB Sri Gading. Dari segi maklumat pergerakan ataupun penempatan tentera-tentera Amerika Syarikat, kalau kita lihat kenyataan secara rasmi daripada negara-negara GCC, mereka telah menafikannya.

Jadi, dari segi pendirian Kementerian Luar, kita tak boleh berpendirian bahawa ada penglibatan tersebut kerana dari segi kenyataan rasmi oleh kesemua negara GCC termasuk Arab Saudi dan juga UAE, tiada serangan yang dilancarkan daripada wilayah masing-masing. *That is very clear and that's the issue why the conflict takes place between the GCC and Iran.*

Tapi daripada segi maklumat sebagaimana yang telah saya kongsi sebentar tadi oleh *research, JPM research*, daripada MDIO dan juga cawangan khas, memang terdapat pangkalan-pangkalan tentera Amerika Syarikat yang memainkan peranan. Dan atas alasan inilah, kita berpendirian Kerajaan Malaysia serta Kementerian Luar Negeri, adalah kita berpaksikan kepada *our balance position, our principle position* yang tidak harus sebarang serangan dilaksanakan oleh mana-mana pihak ke atas mana-mana negara.

But balik kepada persoalan tadi, kita tahu memang ada penempatan. Penempatan berkenaan masih lagi seperti biasa. *Albeit*, daripada jumlah bilangan, sebagaimana yang dilaporkan oleh kebanyakan laporan antarabangsa, kebanyakan tentera marin adalah berpangkalan di atas kapal *landing ship* masing-masing.

Tidak ada lagi berita yang menyatakan bahawa tentera marin ini telah pun ditempatkan di UAE atau mana-mana negara GCC buat masa ini. Terima kasih, YB.

Tuan Lee Chuan How: *Chairman, just, just the top-up. I know, I know you are probably not in the position to* nak dedahkan apa yang saya minta itu. Tapi —

and, I respect that. I respect that. Tapi saya rasa jawatankuasa ini sepatutnya punya kuasa untuk panggil, meminta, memohon pendedahan yang sewajarnya daripada pihak-pihak yang mempunyai kuasa untuk kata atau tidak — untuk kata ya atau tidak ke atas nak dedah ke tidak.

So, would you be able to advice — of course if the Chairman allows. Wuld you be able to advice, kita nak — kalau nak tahu, nak minta kat siapa? Sebab, *I mean, this is the house of the people.* Rakyat perlu tahu dan wajar diberitahu. Dan sekiranya wakil rakyat kita sendiri pun tak tahu, kena duduk garu kepala nak tengok, *nak search ChatGPT,* macam mana kita nak *hold the goverment to account?*

So — I mean, with the greatest of respect, I think I understand it's not within your purview because it's not you research. Tetapi kat JPM, kita boleh minta kah tidak — bukan kita boleh minta. Kami — saya rasa saya nak cadangkan supaya kita minta laporan risikan tersebut untuk dibentangkan kepada sekurang-kurangnya kepada jawatankuasa ini. Kita ini memang dah simpan rahsia pun. Cuma, *we just don't know. We don't know what we don't know. So, mohon ulasan.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Saya rasa terbaiknya untuk mengundang lah agensi-agensi keselamatan untuk memberikan perkongsianlah. *If they're in the position to do that —* kalau kita... *[Ketawa]*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: YB, kami-kami ahli. Kami ahli kepada majlis tersebut. *[Ketawa]* So...

Tuan Pengerusi: *Let, let me, let me advice everybody here lah. Tommorrow, we are goint to meet the ambassadors from the goverment state. So, whatever we are going to say now, I let my members say. But later, we will have to control what we say to them tommorrow. Ya. As for — I know Howard is a young MP, so he's very interested in war. [Ketawa] But it is not our power to...*

Tuan Lee Chuan How: *I'm interested in peace, actually.*

Tuan Pengerusi: *We are not — it is not our purview of this committee to look at that. That is the purview of the keselamatan punya committee. Then, they will do the MIO. I think MIO has the most information. What we know for certain, it is not going to be the ground invasion because you cannot – we invade the coast. The coast is mountainous. The only path to invasion is through Iraq and that's not going to happen.* Dia boleh support-lah sikit-sikit, kacau sini, kacau sana.

But generally, the government state don't want this problem. They don't want any invasion. We also don't want any invasion lah. Right? As for the current arrangement in the American, they are blockade of Hormuz is crazy, to be very frank.

We are cleared from Iran, they going to block us. So, we go and clear the American, the Iranian will have to turn to block us. Don't fall into that trap.

You start negotiate America, Iran will isolate themselves from us. Then, it's over. Our only leverage here is we talk to all sides. Betul? Ya. But later, I'm waiting for Datuk Bahria's briefing. Which country supply us the most oil and the most natural gas? That's more important.

From economic point of view, which country do we support becomes important over the issue of principle. If the Iranians bomb UAE's military based own by the Americans, that's actually completely legitimate in my point of view lah. Under UN Convention, it is — yeah. This is where, do we want to talk about this or not? We can answer that one, what is our position?

If I host — you say Thailand host an American military base and they bombed Kota Bharu, my home state lah. Are we entitled to attack that base in Thailand? It's a fundamental question. You can, self-defense.

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *No, no. Not a question of winning lah. But, in this method, Iran is not...*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* Tak kisahlah siapa menang. *[Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *Iran is not wrong to retaliate.*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* Hentam saja.

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* Tak puas hati you kalah. *[Ketawa]*

Dato' Wan Aznainizam Yusri bin Wan Abdul Rashid: *That cannot be said tommorow. [Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: Ya, ya.

Tuan Pengerusi: *No, no. That's why...*

Tuan Lee Chuan How: *We won't say that. [Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *So, I — ya, ya. But — you know, this is the thing lah. YB Huda tanya tadi itu, sensitif sangat. So, we kena control. Tak apa, among us, we can talk later. But before that, YB Chong introduce yourself.*

Tuan Chong Zhemini [Kampar]: *Hi, thank you very much. I'm MP for Kampar, YB Chong. My first term in Parliament, my previous term was a state MP and also in Kampar.*

Tuan Pengerusi: *Okay, so I think we put an end to the foreign policy issue now and then move on to Datuk Bahria. Ya. Thank you.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Thank you. Assalamualaikum, salam sejahtera and a very good morning Yang Berhormat Tuan Pengerusi, Yang Berhormat ahli-ahli jawatankuasa, fellow colleagues who are here. Based on the request of these as team committees — maybe boleh pergi ke slaid dua. [Merujuk kepada pembentangan slaid].*

Izinkan saya membentangkan tentang kedudukan semasa pelaburan dan perdagangan antara Malaysia dan Iran serta implikasi perkembangan geopolitik semasa terhadap ekonomi negara dan langkah-langkah mitigasi yang sedang dan boleh dipertimbangkan. Bagi mengurangkan risiko kepada pelabur dan juga industri serta memastikan kesinambungan pertumbuhan ekonomi negara.

I will do most of the presentation but I seek the indulges of this select committee that for slide seven and eight, which is on trade, I will invite my colleagues from MATRADE and for slide 10 and 11 on invesment, I will invite MIDA colleagues. Kalau tidak, nanti dia datang... [Ketawa]

■1050

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Makan nasi lemak.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *[Ketawa] Okey, slide three, please. Okey, sebagaimana maklum yang [Tidak jelas] juga telah diterangkan oleh my colleague Dato' Rozian from Wisma Putra — colleagues tadi, Malaysia mengamalkan dasar luar yang inklusif dan berkecuali. So, hubungan ekonomi yang terhad ini tidak melanggar mana-mana komitmen antarabangsa dan kita berada dalam kerangka undang-undang yang sedia ada.*

So, pendekatan Malaysia adalah pragmatik dan berprinsip di mana Malaysia mengekalkan hubungan ekonomi terhad dengan Iran tanpa menjejaskan pematuhan kepada sekatan antarabangsa dan kepentingan strategik negara. *Slide four, please.* Okey, dekat sini kita akan tampak bahawa Malaysia kekal berdaya tahan dalam menghadapi ketidaktentuan ekonomi. Disokong oleh asas mikroekonomi yang kukuh, persekitaran pelaburan yang stabil serta struktur perindustrian yang pelbagai. Selain itu, kedudukan Malaysia sebagai pengeksport bersih tenaga — *you were asking about this just now*, Tuan Pengerusi. YB Pengerusi, *sorry*, khususnya tentang gas asli cecair dan produk petroleum terus menyediakan penampakan penting kepada

ekonomi terutamanya dalam situasi ketidaktentuan harga komoditi global. Sekejap ya, saya belum lagi. Sehubungan itu, ketentuan dasar kerajaan adalah untuk memastikan kestabilan ekonomi terus terpelihara di samping memperkukuhkan daya tahan negara bagi menghadapi sebarang kejutan luar. *Slide five, please.*

Statistik ini diperkukuhkan melalui statistik pelaburan dan perdagangan negara yang dilihat memberangsangkan. Kalau dilihat prestasi perdagangan, kalau nampak situ Malaysia melakarkan sejarah baharu dalam perdagangan [*Tidak jelas*] tiga trilion. Jadi, kita — Prestasi perdagangan kita pada tahun 2025 adalah amat kukuh berdasarkan peningkatan eksport keluaran E&E kita. Jentera kelengkapan dan peralatan serta barangan optik dan saintifik yang mencerminkan kepentingan negara dalam rantai bekalan global.

Destinasi eksport utama negara yang meningkat, yang mencatatkan peningkatan [*Tidak jelas*] negara pada tahun 2025 ialah ASEAN, Amerika Syarikat, Taiwan dan EU. Peningkatan eksport turut dicatatkan ke pasaran bukan tradisional seperti rantau Amerika Latin, Afrika dan Asia Tengah. Bagi prestasi pelaburan pula, umum mengetahui bahawa Malaysia telah mencatatkan pelaburan diluluskan tertinggi dalam sejarah iaitu sebanyak RM384.4 bilion pada tahun 2024. Pada tahun lalu iaitu pada tahun 2025, negara telah sekali lagi memecah rekod tersebut dengan mencatatkan jumlah pelaburan diluluskan yang lebih tinggi iaitu sebanyak RM426.7 bilion iaitu peningkatan sebanyak 11 peratus.

Okey, silakan *my colleague from MATRADE for slide seven and eight. Followed by MIDA for 10 and 11.* Silakan.

Puan Noor Hayati Abu Noh: Okey Datuk. Okey YB-YB semua. Untuk prestasi – *a brief snapshot-lah of bilateral trade between Malaysia dengan Iran.* Okey, kalau kita letak di slaid ini, pada 2025, Iran adalah rakan dagang kita yang ke-59 terbesar. *Which means* seperti rekod daripada DOSM, kita ada lebih kurang 239 rakan dagang pada tahun lepas *and Iran is 59 largest-lah.*

Jadi, tapi walau bagaimanapun ia menyumbang hanya *0.1 percent to our total trade last year.* So, barangan eksport utama kita adalah minyak kelapa sawit dan barangan berasaskan minyak kelapa sawit manakala barangan import utama kita daripada Iran adalah kimia dan bahan kimia. Kalau kita lihat di slaid, jumlah pedagang kita *about RM2.4 billion last year* tetapi dia menurun sebanyak 5.7 peratus. Di mana kita adalah *net exporter* kepada Iran sebanyak RM2.17 bilion eksport kita ke Iran pada tahun lepas dan import kita hanya RM279 *million.* Okey, ini kita dapatkan lebihan dagangan *about RM1.9 billion* pada tahun lepas.

So, composition kita paling besar eksport kita 85 percent adalah minyak sawit dan barangan berasaskan minyak sawit dan ini diikuti oleh textile, apparel and footwear, natural rubber, E&E and kimia dan bahan kimia. Manakala, import kita dari Iran pula merupakan the largest is kimia dan bahan kimia, and then we have makanan laut segar dan juga frozen. Keluaran petroleum, makanan diproses dan lain-lain lah. Minyak sawit pun ada di situ. Okay, next.

Tuan Pengerusi: *The import is very, very small. Right or not? 279 million.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: Ya.

Tuan Pengerusi: *Ya. So, 279 million of 11.4 percent of keluaran petroleum is RM28 million-lah. Is that right?*

Puan Noor Hayati Abu Noh: Keluaran petroleum. Kejap.

Tuan Pengerusi: *You see. Your chart down there keluaran petroleum 11.4 percent, right? That's the import from Iran. So, your import — slide on the left, 279.3 million import for 2025.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: Yup.

Tuan Pengerusi: *So, it's only about 20 million.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *About 31 million.*

Tuan Pengerusi: *31 million-lah. Right.*

Tuan Lee Chuan How [Ipoh Timor]: So...

Tuan Pengerusi: *It's insignificance.*

Tuan Lee Chuan How: *How much of that is related to fertilizer?*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Fertilizer, sekejap.*

Tuan Lee Chuan How: *I mean urea, like nitrogen.*

Tuan Pengerusi: *That will fall under bahan kimia, I think. Kimia and bahan kimia.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Dia under crude fertilizers and crude mineral.*

Tuan Lee Chuan How: Yes.

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Kita ada about 2.8 million sahaja sebenarnya. It's very small-lah.*

Tuan Lee Chuan How: *But what is — I mean presumably because of the rest of the shipment from the rest of the gulf countries yang tersangkut. But there is a huge fertilizer shortage right now. The raw map for fertilizer. So, but how big and impact has the war been untuk pengeluar-pengeluar sawit yang juai dekat Iran?*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Okey, setakat Januari – Mac yang kita ada, kita nampak actually untuk kita punya minyak sawit meningkat compared to Jan – Mac last year. So...*

Tuan Lee Chuan How: Hah? *[Ketawa]* Ya ke?

Puan Noor Hayati Abu Noh: Eksport kita.

Tuan Lee Chuan How: Eksport ke Iran lah?

Puan Noor Hayati Abu Noh: Ya.

Tuan Lee Chuan How: So, maksud *depa* perang pun *dok* beli lagi lah?

Puan Noor Hayati Abu Noh: *We are only comparing to the same trend last year-lah, Jan – Mac first quarter. So, actually dia meningkat — Sekejap. Eh, sorry menurun. [Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: Ha. Betullah Tak masuk *akai* itu.

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Sorry, sorry. My mistake. I was looking at Jan – Mac 2025. So, menurun banyak juga 86 peratus.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* Uish, banyak juga itu.

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Jan – Mac this year compared to Jan – Mac last year.*

Tuan Lee Chuan How: *So, total implication kekurangan itu berapa? So, maksudnya I mean how many company — I'm not going to go as far as how many companies, how many ladang affected-lah.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* ...2 billion-lah.

Tuan Lee Chuan How: *2 billion? Is significant wei. If is just from one sector 2 billion shortfall is significant tu.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: Ya. Kalau daripada *one sector* sahaja *actually for 2025*, kita ada *1.8 billion for palm oil and palm oil biz product. So, this is what our exposure is-lah. Because this is* macam dekat sini *about 85 percent of our exports were palm oil and palm oil products. So, yeah, largest exposure. That's why* bila berlakunya perang ini, *first quarter* kita dah nampak turun *about half a million which is 86 percent less than what was recorded last year for the first quarter.*

Tuan Lee Chuan How: *Right, Chairman, I seek the committee's kind of indulgence. Would you be able to* bagi sedikit maklumat yang secara lebih mendalam berkenaan dengan yang saya sebut tadi lah *pasai baja dan raw mat (raw material)* untuk baja. Sebab, yang saya tahu untuk dua bulan yang lepas ini, sebulan lebih yang lepas ini pengeluar-pengeluar baja di Malaysia dah berhenti dah. Dia orang dah — *They stop production* sebab *raw mat* *either* tak dapat atau terlampau *mahai.*

So, would you be able to give us some stats? Not right now, but kalau boleh dibekalkan kemudian *on what is the trajectory of fertilizer productions in Malaysia as*

a kind of collateral damage of this war because I'm hearing that suppliers have stop producing and stop supplying and there are literally farms crying out for baja. Depa macam mana mahai pun kita nak bayar tetapi tak ada stok. So, what is the downstream and size stream impact of that to agricultural industry and food security?

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Definitely YB we can supply you with the statistical data on this, but with regards to the roadmap, the way forward I think we have to seek some input from KPK and other ministries as well on how they are going to do-lah the way forward because banyak fertilizers most of them are SMEs. So, of course the raw mat itu memang ada masalah and we based on the input from industries so far memang itu ada cakap ialah shortage of supply. Kalau ada supply pun very costly.*

Tuan Lee Chuan How: *So Chairman, can we make this an official request for further data?*

Tuan Pengerusi: *But I can answer your question-lah Howard.*

■1100

Number one, because I own a palm oil estate, so I know-lah, right. So, palm oil prices are — is linked to the price of oil, generally petrol. There is correlation because a lot of biofuel is dependent on that. They coexist each other. So, even though production sales to Iran has dropped, generally prices are going up, right. The problem is fertiliser is doubled up. Some say 40 percent, 50 percent, up to double in cost.

So, for my plantation, we are not buying any fertiliser. If we put a fertiliser today, we see the result six months later, that's when the fruit come out more. So, we expect a crash in production of palm oil in the next six months-lah, starting from last month when the war started. So, during that period — but we expect the crash would be offset by rise in prices. But we also have another big factor which is transport cost. So, diesel costs going up, all the lorries that move for this.

So, we as a micro-economic system on palm oil that is my company, we are facing uncertain times. So, we don't know whether we can supply oil and still make money. We will find out roughly in six to seven months' time whether we are profitable or not this year.

Tuan Lee Chuan How: *But the price offset, the price increase offset does not apply to mangoes, it doesn't apply to pineapples, it does not apply to vegetables and the windows much smaller and there are industries and certain industries — certain crops that will literally miss an entire, an entire season.*

Tuan Pengerusi: *Absolutely. That's why...*

Tuan Lee Chuan How: *So, the crash will be much wider actually.*

Tuan Pengerusi: *So, we are actually — that's why the economic person, I don't know whether you'll be in the position to answer law questions later. It's the big core issue. Because if Gujarati farmers cannot supply to Bombay due to high cost of petrol and diesel, what makes you think that you know, Syed Mohktar can order 10 percent of our rice from India?*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *YB Pengerusi, I just want to add. Actually...*

Tuan Pengerusi: *Ya. Kedah, Kedah.*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *...The main element for fertilisers ini, dia NPK. Nitrogen has to come from there, Phosphorus Phosphate has to come from there, and then Potassium, it will come from there. So, dia punya kesan dia bukan hanya kepada kelapa sawit, Chairman.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Ya, everywhere*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *Yang penting sekarang ini, kita dengar pesawah-pesawah padi di negeri Kedah khususnya, they don't want to tanam pokok, tanam pokok padi. 80 percent in price increase including this immediate effect, increase of a fertiliser and plus diesel, what not.*

So, this is really very, very big issue for the country. Maybe you can provide us more information how this thing is going to happen in next few month daripada segi apa ini kapal-kapal dagangan ini tak boleh lalui. What is the impact on the whole agriculture industry seperti padi dan juga palm oil, getah dan sebagainya. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: *Ya, but let's not drag that too much. Let's finished this one, then we open up for wider discussion and unfortunately the economic guy will have to face more questions later. Thank you.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Okay, moving on. As Datuk Bahria explained just now, this is the landscape of our perdaganganlah, our total trade for last year actually. So, last year was the first time we breached the three trillion mark and our total trade was valued at 3.06 trillion and with our major trading partners being ASEAN, China, the US, Taiwan and also the EU. And Iran actually like I mentioned just now is just 0.1 percent but the market is very niche because kita hanya tumpukan palm oil and palm oil product sahaja untuk Iran.*

Jadi, outcome from the konflik ini, US – Iran, kita bergantung pada analisis dan juga our engagement dengan industri semua, ini yang kita dapatkanlah. So, risiko tidak langsung yang tinggi, antaranya ialah sekatan antarabangsa yang

berterusan daripada komuniti perniagaan antarabangsa. *I mean the traded* yang diketuai oleh Amerika tentunya. Jadi, menjejaskan saluran pembayaran untuk syarikat-syarikat pengeksport Malaysia.

Jadi, setakat ini pun kita tahu kebanyakan pengeksport Malaysia, bayaran dibuat di sini, di Malaysia sendiri oleh kompeni Iran yang beroperasi di Malaysia ataupun menerusi kompeni dia di Dubai. So, setakat ini macam itulah macam mana proses *payment* untuk barang-barang yang dieksport ke negara Iran.

Yang keduanya ialah kekangan logistik dan *of course* kos untuk mengeksport sendiri, satu kos penghantaran dan juga insurans yang lebih tinggilah. Okey. Akses pasaran di GCC khususnya adalah *uncertain*-lah sekarang ini *because of the conflict*. Seterusnya, ketidakpastian politik di negara Iran itu sendiri akan menjejaskan prospek pertumbuhan untuk *our demand*-lah *for the coming future*.

Jadi, kami kenal pasti peluang-peluang pasaran di Asia Barat, *given the current conflict* ini, kita akan *target* ataupun kita akan *promote*-kan eksport kita ke negara-negara GCC yang lebih stabilah. Contohnya, Arab Saudi, UAE dan Qatar yang pasaran dia lebih luas, lebih terbuka, okey dan kurang berisiko. Okey.

Seterusnya, kita menggunakan platform OIC dan juga untuk mempromosi produk halal kitalah terutamanya dan memanfaatkan kerjasama kita punya *membership of the OIC* dan juga seterusnya kita diversifikasi produk untuk kita eksport. Bukan sahaja dari segi pasaran kita *diversify*, tapi kita juga nak *promote* untuk *Malaysian exporters to diversify* barangan-barangan eksport mereka *and to focus on more high value and high growth products*-lah. Sebab selama ini macam kita tengok, kita banyak F&B, banyak sawit, tapi kita nak *diversify*-lah produk itu kalau boleh. Okey. *Not only export*, tadi *my colleague* sini pun cakap kita akan *advocate for companies to diversify their import sources*. *Given the current conflict* sekarang ini, memang kos daripada pengimportan daripada rantau Asia Barat sekarang sangat meningkatlah, sangat tinggi. So, *maybe they can look into other sources* juga. Okey, itu *on track*, YB.

Encik Nelson Samuel: Okey YB Pengerusi, *I will continue on the investment. Investment side, with regards to Malaysia and Iran. This slide here illustrates the total investment of Iran in the manufacturing sector that was approved and it was well as implemented.*

As you can see, the exposure to Iran, as far as the investment in Malaysia because it's very minimal compared to the foreign investments, total foreign investments approved. If I may say that in — from 1980 to 2025, all the years that we approve foreign investment, the total investment from the Gulf states, middle east

region including Iran is only 1.3 percent from the total foreign investments that we approve traditionally from traditional sources like US, Japan, China, Singapore, Netherlands and all that.

So, in this slide here, shows Iran's total investment in Malaysia today stands at 149.8 million with only 12 manufacturing projects, implemented and running in Malaysia which are divided into various sectors. Notably, electrical electronics is one area that they have highest investments comparatively with other sectors, followed by food products, missionary products, scientific and measuring instruments industries as well.

This is a just to showcase investment from Iran in services sector. When we talk about services sector here, there's about 59 projects approved under MIDA's purview, under MIDA's purview, with RM16.6 million with 216 employments opportunities and this involves almost all of them. All of them, 59 projects are representee's office, a regional office status. This representee's office, a regional office is given to companies that are exploring investment in Malaysia. They are not — non-profit, they do not be allowed to trade or earn income in this status. They are just here to explore feasibility, do market feasibility of the trends of businesses in Malaysia including in the region as well as basically also monitor some of the services that are provided to the let say oil and gas, Petronas. So, the vendor company, they are here just to monitor and service or maintain and these are status offices that approved from MIDA, 59 in total for until 2025.

Tuan Lee Chuan How: Private, conglomerate, state-owned?

Encik Nelson Samuel: It's a mix. Some basically Iran private companies and some also basically mix government-linked companies.

Seorang Ahli: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]

Encik Nelson Samuel: Ya, very small, very small.

■1110

So, I — that is the two slides I have for as far as Malaysia – Iran investment ya. Thank you.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: Like trade just now if ahli-ahli jawatankuasa memerlukan more information, we are...

Tuan Pengerusi: Ya, Datuk. Because it is a bit unusual request from you but we are meeting the GCC tomorrow. So, if you can rush us some very basic macro numbers like what is our total trade, what is the oil supply from that area you know then when we meet them, we want to stress those points that even though we have taken the principal position being one of the last few friends of Iran, you know. But

when it comes to economics, we probably need to lean a bit more towards the GCC. I really need to know how big is our exposure to you know the oil coming from that side. Oil and gas coming from that side.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Liaise with your secretariat.*

Tuan Pengerusi: *Ya, please. If you can get it to us, say by 5 p.m. today and it is a bit quite useful lah then we can circulate. Tomorrow morning, I'm hosting the Cuban Ambassador. So, can you try to come at 9 o'clock meet in my office, then we can share the data? Cuban is American problem.*

Tuan Lee Chuan How: *But also, the request on the baja punya upstream data if we can also.*

Tuan Pengerusi: *Aaa, that one. Ya, but that one we write to the commodity side, Mat Sabu datang.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Lee Chuan How: *I think that the set — I think they will have that.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *The stats we have but like YB asked just now, the way forward, the strategies tu we have to ask them.*

Tuan Lee Chuan How: *Ya. If we can have some stats that would be great.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Okay, sure.*

Tuan Lee Chuan How: *The strategy of course is down to kementerian masing-masinglah.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *All right.*

Tuan Lee Chuan How: *But I think the numbers would really inform us or at least give us you know a projecting data set that is basic-lah.*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *Can do that.*

Puan Syerleena binti Abdul Rashid: *YB Pengerusi, I do have a question. Kalau kita menurut ya slaid 10, pelaburan dilaksanakan dan sebagainya bahan industri, I'm just curious. Do you have a breakdown for example untuk kimia dan produk kimia. What are the chemicals and chemical products send so forth the breakdown specific? Ada tak?*

Encik Nelson Samuel: *Yes, I have some of those. You are interested in which one YB? Chemicals, is it?*

Puan Syerleena binti Abdul Rashid: *Let's go with number 1, chemicals.*

Encik Nelson Samuel: *Okay. Chemicals basically products – companies that are here which are operating basically – this chemical is more on the downstream. Basically, on cosmetics perfume, hair dye.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Encik Nelson Samuel: *It is a downstream chemical. Downstream chemical. It is not immediate petrochemicals.*

Seorang Ahli: *It is probably the perfume?*

Encik Nelson Samuel: Yes, yes, yes.

Puan Syerleena binti Abdul Rashid: *But moving forward, it would be nice to also have a breakdown on everything. I know it is extensive tapi tak perlu berikan sekarang. Maybe you can share with the committee in a few weeks.*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *Because at least it is RM92 million lah. Betul tak you know. What are they making this Iranian in here?*

Encik Nelson Samuel: *Okay, I can tell offhand now. They are into process measuring and control instrument devices. These are supporting devices for the electronics, the electrical and electronic industry. So, Iran...*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Precision measurement-lah.*

Encik Nelson Samuel: Yes.

Tuan Pengerusi: *We got into troubles last time with the Scomi punya Iran deal. So please be careful. [Ketawa] Okay. Maybe don't let's not talk more about precision stuff, yeah.*

Encik Nelson Samuel: Okay, YB. I take note. We can ...

Tuan Pengerusi: Okay. Let's ...

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Okay I'll cover slide 13, Impak krisis Iran kepada Malaysia. Secara umumnya boleh bahagikan kepada tiga and it has been touched by all of you all just now Yang Berhormat ahli-ahli jawatankuasa.*

Dari segi tenaga dan kos, krisis di Timur Tengah khususnya melibatkan Iran boleh meningkatkan kos melalui risiko gangguan kepada bekalan minyak global tadi, terutamanya jika laluan strategik seperti Selat Hormuz terjejas dan ketidakpastian ini mendorong kenaikan harga minyak sedunia. *I think everybody has been touching on this just now.*

Walaupun Malaysia merupakan pengeluar minyak, negara masih mengimport *actually refined petroleum products*. So oleh itu, kenaikan harga minyak tetap memberi kesan kepada inflasi dan kos sara hidup rakyat kita walaupun sebahagiannya dikawal oleh subsidi bahan apilah. Pada masa yang sama, sebagai pengeksport tenaga, Malaysia memperoleh tambahan hasil yang memberi sedikit *buffer* kepada ekonomi negara.

Dari kewangan dan pelaburan pula, ketidaktentuan geopolitik menyebabkan *volatility* mata wang kita. Ini boleh melemahkan nilai Ringgit dan juga mengganggu aliran pelaburan dan meningkatkan risiko sekatan sekunder terhadap negara yang berurusan *actually* dengan Iran. *So, that is our risk*-lah.

Dari aspek perdagangan dan eksport pula, krisis ini juga menjejaskan rantai bekalan global *as just now was talking about the fertilizer and all* bahan-bahan. Macam tadi YB Ku Rahman *mentioned all the three elements* kan. *So*, gangguan logistik dan peningkatan kos penghantaran boleh menyebabkan permintaan eksport Malaysia menjadi tidak menentu sekali gus memberi kesan kepada pertumbuhan ekonomi.

The next slide please, 14. Okey, impak konflik terhadap industri berdasarkan sesi libat urus MITI bersama pihak industri, *we have done our engagement*. Satu, *most of the company are reporting rise in cost* antara 20 hingga 30 peratus. Ini merangkumi kos pengangkutan darat, udara dan laut termasuk kos penghantaran ke pasaran eksport terutama seperti Eropah, China dan juga Jepun. Kenaikan ini memberi tekanan langsung kepada margin keuntungan syarikat-syarikat kita di sini.

Dan juga satu seperti yang disebutkan tadi, kesukaran untuk mendapatkan bahan mentah. Kos bahan mentah khususnya bahan berkaitan petrokimia meningkat antara 30 hingga 80 peratus. *This is from the industry. So, this is from the horse's mouth*. Ini berpunca daripada kebergantungan kepada import serta gangguan bekalan global yang menyebabkan syarikat-syarikat kita berdepan risiko kekurangan import pengeluaran.

So, kedua-dua faktor ini membawa kepada kekangan kecairan kewangan. Apabila kos meningkat dan bekalan tidak stabil, aliran tunai syarikat menjadi lebih ketat terutamanya bagi SME kita yang mempunyai keupayaan kewangan yang amat terhad.

Tuan Lee Chuan How: Datuk, *just since* kita sentuh pasal bahan mentah, satu benda lagi yang keluaran pengeluar terbesar atau kedua terbesar *is from* Qatar: helium. Belum kena lagi sebab bekalan ini masih okey sekarang tapi nampak macam kalau kita nak masuk suku ketiga, dia akan terputus ke atau tidak, kita belum tahu lagi. Tapi *that is a timebomb* yang tengah tunggu nak meletuplah. *Do we have any data on helium? How much of our helium comes from Qatar? How much* tersangkut? *How much is waiting* nak keluar? *Do we have anything on helium?*

Puan Noor Hayati Abu Noh: *We can get-lah but I don't have it right now. But we can actually get some data on that.*

Tuan Lee Chuan How: *Is there any kind of sound on the ground of arising prices in helium for heavy industry cooling system yang terjejas, hospital yang terjejas dan sebagainya? Is there intel on the ground right now atau complaints?*

Encik Nelson Samuel: *Maybe I can. The E&E industry (electrical and electronic industry), the semiconductor chips, they use helium. They use helium. But like what YB mentioned, the stock is still there for them to sustain the operation currently. We are monitoring closely this feedback from the association on how much it is going to be impact.*

But the moving forward, the strategy would be to alternate supply of this helium. So, that one would be under Petronas. I think I believe now they are looking at alternative supply chain...

Tuan Lee Chuan How: *US and Russia is still alternate supply but Russia we don't have that line. US like double the price and it is not just semicon, hospitals.*

Encik Nelson Samuel: Yes.

Tuan Lee Chuan How: *Your MRI machine apa semua...*

Encik Nelson Samuel: Betul.

Tuan Lee Chuan How: *You know benda tu mahal lah.*

Encik Nelson Samuel: Ya, betul.

Tuan Lee Chuan How: *So, I mean — I'm not asking for the strategy moving forward but I think we leave it to the separate industry. But I think the supply part we need to kena ambil port-lah.*

Encik Nelson Samuel: Betul, YB. *Helium mostly is import...*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *I just want to add ya what YB Ipoh Timor said ya. Helium ini dia punya uses is very wide range termasuk semiconductors. That is a big matter because for silicon wafers, you need helium and that's a thing.*

■1120

So, dia punya effect memang menyeluruhlah...

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* Luas.

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *Your question memang very valid.*

Seorang Ahli: *[Berucap tanpa menggunakan pembesar suara]* Perubatan.

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: Perubatan.

Seorang Ahli: *[Berucap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: MRI semua pakai helium.

Encik Encik Nelson Samuel: *Because there are interrelated, medical device and the electronic industry, they are interrelated. So therefore it is a very crucial component, we do agree. That's why we are monitoring this closely to see how there are going to secure this supply of helium because naturally we don't have enough here to produce. But I don't have those details, so maybe we can perhaps later check and ...*

Tuan Lee Chuan How: *The problem with helium is dia punya procurement cycle, dia berbulan-bulan, dia bukan setiap bulan kena. Jadi, bila dia kena baru kita tahu tahu. So, I think this is something that we need to be very, very aware of. So, if we can — if at least we can get some intel or even we can get some stat, we can get some numbers on that because I've got hospital groups asking this question. Thank you.*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *Okey, satu lagi you can ask semiconductor people.*

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan: *Chairman.*

Tuan Pengerusi: *Sure.*

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan: Berkaitan dengan bila disebutkan tentang perubatan, kesihatan. Data yang berkaitan dengan barang-barang keperluan bahan mentah untuk buat ubat ini, adakah kita boleh hasilkan sendiri ataupun negara mana yang paling banyak keutamaan untuk perubatan kita khususnya untuk buat ubatlah? Itu satu.

Yang keduanya berkaitan dengan peranti alat-alat, kepentingan yang untuk masa depan dalam hospital ini. Adakah ia nya juga terganggu dengan isu peperangan ini?

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Yang Berhormat Sri Gading, actually, we have a very strong ecosystem on pharmaceutical and also especially after COVID-19. We have been strengthening our – you remembered when actually dulu kita ada even the simple as glove, kita pengeluar terbesar at that time tapi kita terpaksa eksport keluar sebab is already spoken for. So, I think on the ecosystem you may want to speak about the pharmaceutical and the hospitalisation punya ecosystem that we have now.*

Encik Encik Nelson Samuel: *Our — we have as you YB knows, we have companies producing EPI ingredients for pharmaceutical. This able to sustain the capacity for the country in term of EPI ubat-ubat and also the supply chain that they*

have from import sources. They work closely with the technology partners in producing the pharmaceutical.

On the medical device, we have many medical devices, manufacturers here including companies like Boston Scientific, we have B. Braun, we have all these players that have set footprint in the economy in Malaysia today operating. They are also not just exporting the whole product outside, they are also sending some of it local, to local sales including our hospital.

So, this is ecosystem that we have built today. We have foreign anchor companies, we have also local companies who are also involve in the parts and component state being supplied to this foreign anchor companies where are which finally assemble them. They sell abroad, export and also they sell locally to , including today hospital here. So, we never — I mean directly coming from the Middle-East crisis there is no impact or serious feedback received from this particular group on the pharmaceutical or even medical device at that moment except for those raw mat. Raw mat is major issue now under the Middle-East crisis which include helium just now. Plastic as well, resin, helium and fertiliser which we discuss earlier. Thank you.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Kita ke slide 16, just two last slide. Pendekatan Malaysia dalam sebagai mitigasi kepada kesan kepada pelabur dan juga industri kita. I just want on number one itu, I just want to menarik perhatian Yang Berhormat Tuan Pengerusi dan juga Ahli-ahli Yang Berhormat. Yang nombor dua itu, menonjol neutrality, geopolitik dan kesan kestabilan negara, I think that is very important. I think that has been very have been telah diulang-ulang kan banyak kali and I think our Prime Minister have been quite strong in saying that. We are neutral whatever kadang-kadang sewaktu kita antara Amerika dan China pun, we were — China was asking us to be more to their side and America was asking us to vote to their side but we stand firm that we are neutral.*

So, here also we are also neutral. I think that is one very strong point sebab Malaysia and also poin yang empat itu. I think this is something yang quite – ada orang tak suka tapi sebenarnya kita ada strategi China Plus One itu. Some people feel that China is eroding the competitiveness of our syarikat and maybe wiping out some of our syarikat. But actually, we are very strong with China. So, they are one of our partners lah in term of industry.

Number two itu..

Tuan Pengerusi: *Datuk, Datuk, let me address the issue before we go on the China Plus One. In this address to all government officer here, at the very basic*

ground level, the Chinese coming in on the free work visa, not, not free – dia bukan work visa, tourist visa is need to be curve very quickly because they coming here to do renovations work, they are doing video, wedding photos, they install furniture for you, they do everything. So, you have to be careful. I frequently go Singapore because my family move there, right you know. So, every time take the bus back is all Chinese people. They gone to stamp the passport but balik lagi kerja 90 hari. So, be careful about that.

But, China Plus One is correct. We are lining toward China inevitably because China's technology is advancing and more importantly Chinese's wages are out pacing ours. So, when they become three to one ratio, that means kita bayar RM1,000 sini, China is paying RM3,000, they will start move their factories here , because Vietnamese already three to one ration to the Chinese at the moment for labour. That's why they invest in Vietnam. When they overtake us by bigger factor, a lot of the factories move here, more hi-tech than Vietnam for sure, because we already have an ecosystem for the German company than American.

So, this China Plus One is important but the messaging kena careful sikitlah . At the ground level when you talk to other Malaysian Chinese, upset lah, Howard would know lah, right Howard?

Tuan Lee Chuan How: Betul, I nak tambah.

Tuan Pengerusi: *Even noodle shop pun sudah hantam semua.*

Tuan Lee Chuan How: *I nak, I want to add on to the Chaiman — I mean full support. I wonder if MITI dengan KE, dengan KDN, dengan KUSKOP, is there are their conversation untuk — sebab benda ni dia masalah penguatkuasaan. I can tell you ada Cina China yang duduk sini dengan passport dengan visa yang sah yang betul, depa pun dok hentam, apakah depa ini yang datang China datang dua, tiga minggu nak serbu, nak makan kita punya rezeki kat sini.*

The Cina Chinese pun hentam the China Chinese. Because when they come on proper visa, ada yang melanggar undang-undang, melanggar syarat visa, they are actually eroding — I mean okay, actually adding to the ecosystem of competition but at the same time benda itu tak betul. So, I think the issue is not dasar kita ada visa free. I think is also not dasar ASEAN as China Plus One. Dasar itu betul tapi bila kuat kuasa, penguatkuasaan imigresen kah apa entah, yang membuka ruang atau membiarkan ada ruang untuk China datang to salah gunakan visa itu, that's the problem...

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Lee Chuan How: *And they don't pay tax. And I can tell you a lot of sah punya China Chinese, business people yang they are force to because they have no choice, they pay full tax dan you have this China Chinese yang datang haram don't pay us single cent of tax who basically hear to hentam local business, there's the problem you know. So, is there conversations being heard inter agencies khususnya dengan KDN to pergi tangkaplah, tangkap lah depa ini.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] No, no. But we [Tidak jelas] they are tourist officially. Officially tourist, so be careful on that point, right but there's the one of main reasons why the ringgit is strengthen a lot also, you know. Is not just because at media pump in the law data centre here.*

When the Chinese coming here, they are bringing load of cash. In mine neighborhood not far from here, Mont Kiara they been buying apartment here. Two million dollar, 1.5-million-dollarapartment. The international school pack with Chinese. I was giving a lecture at Taylor's College yesterday is like 30-60 percent Chinese student from China.

■1130

So, they are bringing loads of money. Yes, good and bad. But, they should be part of a legal system where if they are working here, that they don't undercut Chinese legal work permit Chinese and Malaysian Chinese businessman.

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] And Malaysian in general.*

Tuan Pengerusi: *And, ya Malaysian. But, they are looking at that sector-lah primarily. You know, okay?*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] I cannot answer right now. After all, in the end...*

Tuan Pengerusi: *Ya, you cannot answer. Okay, I know.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *[Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: *Are there conversations being held with KDN?*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *YB Pengerusi, I mean, MITI dengan MIDA boleh respons. Kalau kita buat perbandingan, dulu saya jaga investment di Kedah. Syarikat Eropah, Japan, US, bila dia melabur, dia bawa top management. Engineers, technician dia tak bawa. Tetapi, kebanyakan syarikat China bila dia mai, bukan hanya top management. Termasuk jurutera, engineers and technician.*

These one, we have to look at it very seriously, and the MIDA, MITI, Kementerian Kewangan, KDN kena really put a brake on these-lah.

Tuan Lee Chuan How: Syarat kelulusan kena ketat.

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: Kalau tidak, dia tidak mendatangkan banyak faedah kepada rakyat Malaysia. Rakyat Malaysia pun tak dapat kerja. *And then*, bawa dia punya *all the — you know*, benda-benda perkakas-perkakas yang dia guna daripada China, kira orang Malaysia ini tak dapat berniaga lah. Bukan nak kata orang Malaysia Melayu ini, orang Malaysia Cina pun tak boleh. Betul tak? Ini serius.

Tuan Lee Chuan How: Semua *naya*. *And, Chairman*, saya setuju dengan Dato' Ku. *There are good examples of Chinese capital, Chinese companies* yang *depa* memang *go full localization*. Ambil contoh, *we talk about data center just now. DayOne. DayOne for all intents and purposes-lah. They are a Chinese company but they are incorporated in Singapore, they have the HQ here. They have a global work force at the most senior level and* dekat bawah, *and they go for like 95 or 96 percent of localization*.

So, kalau boleh ditunjukkan *Chinese examples that are good*, ketimbang *depa* yang *dok* hentam sahaja, *I think that is good way of handling it. Because, right now, we don't want a situation where* orang nampak China sahaja, semua ini haram. Semua ini tak baik, *which is not true*.

Nak cakap, *German company* pun ada yang haram. *German company* pun ada yang buat kerja macam gila. *But, the perception is German European* baik, China ini jahat. Kita kena *tangkiah* benda itu, *but at the same time, tangkih* itu kena sama juga kepada yang betul-betul langgarlah. Benda ini kita boleh buat dengan letak syarat yang ketat *for all localization*.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: ...*Especially for — just to response, especially for those company that request for — apply for incentive, we have these...*

Tuan Lee Chuan How: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] [Tidak jelas] *Skills*.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Yeah, skill because they must employ high salary rate Malaysians*.

So, semua benda itu dia orang perlu *fulfill*. Kalau dia *fulfill*, *especially we now, we have just implemented 1st of March* hari itu, *the new incentive framework, rolled out by MOF but implemented actually by MITI and MIDA in our decision making*.

Inside there, there are six pillars and 24 conditions. Antara condition-nya ialah high complexity, high paying job. Jadi, and then, kalau katakanlah, yang jauh itu macam Kelantan, kita akan lebih bagi markah sikit *for them, so that overall, if they high marks, then they get — they have certain band that we will qualify for certain*

level of incentive. So, we are taking care of it in terms of implementing incentive — performance-based incentive. So, that is what we are trying to do now.

Tuan Lee Chuan How: *Chairman, pulling it back closer to this conflict. I think the moving forward strategy forward, in terms of resilience and ketahanan ekosistem and the complexity of economy, this is some — what I am about to say is something that MITI and I just simply don't agree-lah on BYD. Okay.*

We just don't agree on these but what I am saying here is also, on the back of these energy crisis, we need to be more energy resilience. Energy resilience means transition away from fossil-fuel based, economy and fossil-fuel based mobility.

Now, BYD is not the only one but we need to think about a policy to push forward in terms of competitiveness of EV transition. Now, we have just chase away. Yes, I used yang provoke sikitlah. We have just chased away BYD, which could potentially bring a lot more complexity because what they are saying is they going to build a 150 charging stations throughout the whole of Peninsular Malaysia.

Okay, which is something that we have failed to deliver so far. We as a government, we as a country has failed to deliver charging points. They are saying, they will do. But, we chased them away. So, do we have a strategy moving forward? Because, we are right now, at the eye of the storm for our energy transition. Eye of the storm in terms of supply choke.

So, we should be incentivizing energy transition cheaper EV cars, more charging points, remove points of anxiety, for range anxiety for EV transition, but I don't see that happening. Do we have a plan moving forward in terms of making EVs transition more quicker?

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *I think, that is a very interesting point. Maybe, for the next select committee punya topik, you can ask for the National Automotive Policy-lah.*

Tuan Pengerusi: *Ya, it is under our purview and strangely enough National Secu...*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Lee Chuan How: *[Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *...National Automotive Policy is under MITI.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *So, yeah.*

Tuan Pengerusi: *I don't understand why but we will have a hearing on this matter end of June-lah. Because June – End of June will be better.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Ya, that will be one — that will be a better platform to address all these.*

Tuan Pengerusi: *Ya, okay.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *That will be under a different section.*

Tuan Pengerusi: *And, we will do the helium ques — The semiconductor one as well at the same time also. We will do the same.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Ya. It's under the same SecGen, that is Dato' Hanafi in charge of Development of Industry.*

Tuan Pengerusi: *Okay.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *I am throwing him under the bus now.*
[Ketawa]

Tuan Lee Chuan How: *[Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *Ya, thank you for that.*

Tuan Lee Chuan How: *Sini ada perwakilan Perak dua orang tau. Kampar dengan Ipoh Timor ini. [Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *Because, we have a coccus, called the semiconductor coccus and we been looking at the helium issue for some time already. That's run by YB Chen Chong but it reports to our committee.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Okay.*

Tuan Pengerusi: *So, on the helium matter, I just want to ensure, and I go to Singapore quite often and see their leadership-lah, let's put it that way from time to time. So, they assure me that if the war ends tomorrow, the impact on the world supply is about three percent. The damage to the refineries not extensive. It's very minor.*

The damage to the silos are very high. This one, you can talk to MIO lah, ya. So, either Singaporean lying to me because they are hub, I don't think they are lying. What they are assessing is the war hasn't really impacted the entire infrastructure of that region and I think, you are more or less agree. Right?

It's a three percent impact but if this doesn't stop because all the ships are stuck there, right. It doesn't help that you cannot go and get oil from — you know, other places like Timor Leste or you want to go to, you know, Angola to get some oil, right?

All the ships are stuck. We unbottled those ships. They can continue to fight for nine months, 10 months. It would not impact us terribly much. Unless, they start to bomb the refineries. That's a different story altogether but as of today, the helium

supply is only three months left. Roughly-lah, ya. So, we need to get the ships off faster.

Tuan Lee Chuan How: *Chairman, I am in O&G. I'm off the view that the Singaporeans are not lying to you. It's their interest to paint a rosy picture.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Of course. No, no. I...*

Tuan Lee Chuan How: *Right. Three percent is it does not make sense. It simply does not make sense. I think, where edging more towards to eight to 12 percent, which is significant.*

Tuan Pengerusi: *No, no. The numbers are like this. 20 percent comes out from the area. We are talking if the war ends today, how much can come out? 17 percent can come out. That's what they are saying, ya. That three percent is damage to the silos, which take six months to review.*

Some refineries had been bombed. Some portion that will take 36 months. So, all they are saying is the interruption, if the war ends today, the ships flow, the oil flow is that instead of 20 percent coming out, it's 17 percent is manageable. So, it's not the end of the world but if the war doesn't end soon, then you are looking at a stagflation issue, which is global and local, ya.

Tuan Lee Chuan How: *But, Gulf O&G production capacity has dive 15 percent as of now. [Dicelah] And, it needs an 18 to 24 months period to recover, if there is investment to recover. If, that's the problem.*

■1140

And I can tell you that the oil company is — especially those operating here in Malaysia, apart from Petronas. Petronas is extremely resilient because it has both upstream and downstream. But companies like Petron, companies like Caltex, eh, aniaya oh because they have no upstream, so they've got no offset. So, I can tell you that the supply squeezed at the production level, there's going to be huge impact in three to four months' time on the retail level where Caltex and Petron may choose to just close shop because merugikan.

I'm, I'm, I'm a retailer. I have my own business, I'm a retailer...

Tuan Pengerusi: *Ya, but, but...*

Tuan Lee Chuan How: *And it's hurting, really hurting.*

Tuan Pengerusi: *That they — nobody's, in further pedalaman, I don't know whether you go to Ketereh or whatever...*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Pengerusi: *Some areas are not selling anymore diesel. Because diesel, especially if you buy it on credit card is a loss-making venture for the stations. This one the...*

Tuan Lee Chuan How: *Yeah, I'm a...*

Tuan Pengerusi: *Domestic trade needs to go down and really figure out this. This was explained to me by a petrol pump owner-lah, petrol station owner. They lose money, the margins are so tight that they rather not buy diesel. You know, if you say only 500 cars a month use diesel, tutuplah. That's not worth the effort.*

Tuan Lee Chuan How: *And bawah PDA 1 which is the license that petrol stations have, you either tutup kedai or you have to sell everything. And, ini belum kira lagi telatah yang digunakan oleh oil co., they call it dumping, dealers call it dumping where oil companies will force you to take — they don't force you; they just deliver and you just have to pay.*

And each and every single litre of diesel sold is actually each and every single litre to promise your kerugian. That's a fact. All right.

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Did you own petrol station?*

Tuan Lee Chuan How: *Ya.*

Tuan Pengerusi: *Oh, okey. [Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: *Right? So — I mean dealers have no choice and they either tutup, tutup kedai or rugi.*

Tuan Pengerusi: *When I passed to Subang Jaya, people panicking, you know. They think we've ran out of diesel.*

Tuan Lee Chuan How: *Because...*

Tuan Pengerusi: *But actually, the shop has closed, they don't want to take...*

Tuan Lee Chuan How: *This is the thing, benda ini bawa fitnah kepada dasar kerajaan.*

Because actually its Caltex yang choosing, Petron yang choosing and I'm working with the MOF right now to basically at the same time nak pujuk Petron, but at the same time untuk nak lempang Petron because they are doing funny, funny things, you know. They're changing formula of how they are charging the dealers. And honestly, it's bad.

But at the same time, kita kena uruskan persepsi di mana rakyat di luar sana kata, "Oh, kerajaan gagal sebab bekalan dah putus". Padahal bukan. So, I mean, that's a huge problem, huge problem.

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *I could see very passionate people. [Ketawa] Okay, just to say this on number two itu, like I said just now, and all those sectors under new NIMP 2030, there are 21 sectors that include pharmaceutical, of course — sorry, first and foremost E&E. Pharmaceutical, aerospace, chemical, those are all under the sektor-sektor utama di bawah NIMP 2030.*

So, this is where we are mitigating actually the impact because we are — actually, we have been since new — sorry, new investment policy which was launched in 2023 and until now, then we launched the new NIMP 2030. I think all of our policy have strengthened the industry ecosystem in Malaysia. So, among the apa yang kami sasarkan melalui new investment policy ialah memperkukuhkan rantai yang bekalan, di mana kita akan match-kan the MNCs with our vendor, local vendors. That is one of the things that we also implement in terms of incentive. If they want incentive, they also have to do this.

And then, memperkukuhkan fasilitasi pelaburan. Of course, I think MIDA is doing a good job on this and we are also supporting SME in this matter. Because despite the popular perception that kami melebihi foreign investment, sebenarnya antara foreign dengan local, DDI — sorry, DI is actually 51 and the FI is actually 49. Two percent saja.

So, in terms of strategy untuk mitigasi bagi yang dilaksanakan oleh — untuk perdagangan, tadi my colleague dah sebut tentang memperbagaikan pasaran eksport, but we also utilising the FDAs dan juga kita gunakan of course, digital economy. Again, this one I think YB akan marah, YB Digital, dia selalu marah. China punya, orang order import, kan, online from China. So, but we are actually using the digital export to increase our export ke luar negara. And then, juga menggunakan, mengukuhkan kerjasama antara sektor awam dan swasta. I think that's the end of my presentation.

I know there have been questions asked, but just in case — my colleagues are here. So...

Tuan Pengerusi: *Datuk, okay. Let's open up for final questions. We'll try to finish by 12 o'clock lah ya.*

Tuan Lee Chuan How: *I think I've asked enough questions already. [Ketawa]*

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: *Because — Wong Chen, the economic punya wakil ada...*

Tuan Pengerusi: *No, there's no briefing from the economic side. No, right? Ada tak? Tak ada? Briefing tak ada? Okay, YB Bakhtiar, you want to...*

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: *No. Saya — I think, in particular, nak tanya tentang the impact of this Iran war, the conflict in Middle East to our economy and also livelihood of Malaysians. I think, how far can we sustain the subsidy? I think there is — I think the jumlah subsidi sebulan. And then...*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] RON95.*

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: *RON95 lah. Even though, adakah Petronas punya higher revenue from the higher oil price, can boleh mengurangkan impact Malaysia punya subsidi? And generally, going forward, are we, are we, dari segi kos kenaikan harga barang, logistik dan sebagainya. I think, macam mana KE menangani secara keseluruhannya lah dari segi impact? Saya nak tanya wakil daripada KE.*

Datuk Bahria binti Mohd Tamil: *Oh, it's for our KE colleagues. Silakan.*

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: *Ya, ya. Saya tanya KE lah. I think, dia — ya.*

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Lee Chuan How: KE, KE boleh maklum ya?

Tuan Moktar Idham Musa: Terima kasih, YB. *First of all, saya hanya boleh jawab things within my remit-lah which is basically tentang, tentang — pertama tentang berapa lama kerajaan boleh bertahan pemberian subsidi. Sebagaimana itu, basically, dalam mandat Kementerian Kewangan.*

Cuma kalau kita perhatikan kenyataan-kenyataan terkini, kita punya, *specifically on* petrol contohnya, peruntukan yang biasa kita gunakan untuk bulanan sekarang dah meningkat lebih 10 kali ganda. Jadi, itu *clearly unsustainable*, itu *of course* membawa balik kepada keperluan untuk penyasaran subsidilah dalam jangka masa yang lebih panjang.

Tentang sama ada kesan ini — bagaimana kesan perang di Asia Barat ini memberi kesan kepada cara hidup ataupun ekonomi rakyat, apa yang kita dapat lihat adalah, pertama, selagi, kita belum pasti berapa, bila akan tamat, itu satu. Kedua, lagi lama konflik ini berlangsung, lebih banyak sektor akan terjejas dan usaha untuk memulihkan keadaan akan lebih rumit.

Ini juga membawa kita kepada — di Kementerian Ekonomi, kita ada — ataupun kita, Kementerian Ekonomi adalah urus setia kepada Majlis Tindakan Ekonomi Negara yang sekarang bermesyuarat setiap seminggu, berbanding setiap sebulan dan sebelum mesyuaratnya berlangsung, Kementerian Ekonomi sentiasa mengadakan sesi libat dengan pemain-pemain industrilah dari pelbagai sektor.

Apa yang dapat kita lihat, semua sektor terjejas. Cuma, daripada data yang kita ikuti, kita ada beberapa — sebilangan besar indikator, *about 105 indicators that we track every month*. Data-data menunjukkan, *of course*, yang saya sebut tadi, semua sektor terjejas. Tapi untuk sektor pembuatan, kita perlukan lebih data untuk kita lebih jelas tentang apa impaknya kepada sektor pembuatan.

Berkenaan dengan YB Ipoh Timor ada sebut tentang kesan daripada *oil and gas* spesifik kepada Malaysia. Kita, *of course*, kita bukan setakat terikat kepada kargo yang dibawa daripada Selat Hormuz. Kita juga terkesan dengan kemusnahan kepada infrastruktur sektor *oil*, minyak dan gas. Terutamanya kita import LNG daripada Qatar.

Bila infrastruktur di Ras Laffan itu dibom, sebagaimana yang diumumkan oleh Perdana Menteri, *repair* itu akan makan masa. Ada yang contohnya tiga bulan, tiga minggu dan sebagainya, tapi *the full operations* itu akan makan masa maksimum hingga lima bulan.

■1150

Jadi, untuk dia *restart operation* itu dia makan masa juga. Jadi, *overall* dia akan lebih memakan kepada keupayaan kita untuk *recover* lah. Cuma, menjawab soalan Yang Berhormat tentang bagaimana ia memberi impak pada PETRONAS *of course the details would be, have to be provided by PETRONAS themselves*. Tapi, di satu sudut *of course* PETRONAS menerima kenaikan ataupun pertambahan jualan lah dari segi peningkatan harga minyak. Tapi bila kita lihat dia punya struktur macam YB sebut tadi, dia ada *upstream, downstream* dan dia punya *supply chain* itu banyak.

Jadi, ada satu sektor ini akan meningkat dia punya hasil tapi di sektor lain kos dia meningkat. Jadi, dia offset balik dia punya pertambahan *income* yang ada. Jadi, *in long run* dia tak memberi manfaat yang begitu besarlah kepada kita. Itu secara ringkas yang saya boleh jawab pada soalan yang diberikan tadi.

Tuan Lee Chuan How: Itu pun tergantung. Tahan tiga bulan, okey. Tak, kalau lima bulan dah rugi dah. So, ya lah. *I think the* soalan ini kita boleh tahan berapa bulan? *I think that is the question that we are looking at* kan Bakh?

Dato' Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik: [Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Ya, ya.

Tuan Moktar Idham Musa: Konteks itu YB. Itu yang bawa kepada kita di peringkat kerajaan kita mengulanglah. Kan kita ada Pelan Hala Tuju Peralihan Tenaga, *National Energy Transition Roadmap* (NETR). Dalam konteks NETR *of course* juga dalam konteks kita menuju sebuah negara *net zero by 2050*, kita

menggalakkan penggunaan sumber-sumber bukan *fossil fuel*. Cuma, peralihan itu makan masa dan ia makan kos.

Dan selain daripada apa yang pernah disebut oleh IEA sendiri *International Energy Association, the first few should be energy efficiency*. Kita perlu *manage the demand side, not the supply side*.

Tuan Lee Chuan How: *Absolutely.*

Tuan Moktar Idham Musa: So, kita *actually push more towards that* di kalangan-kalangan kerajaan juga.

Tuan Lee Chuan How: *That's why I raised the BYD situation. [Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *So, important thing is ya lah we need to have a special hearing together the joint infrastructure committee on the NETR because what I've seen the last because I'm also Chairman of Malaysian Debt Venture. We fund energy projects, renewable energy project. We were expecting a lot of new clients. Didn't happen because the rates that in particular, the wheeling charges is still too high. Started at 25 cents, now is 20 cents. 20 now. But it has to come down to 10 or 15, you know. There is no incentives for any solar company out there to produce any energy of that sort if I can make more money doing conventional energy. You all understand? Yeah.*

So, fundamentally the Ministry of Energy have to really crack down and start closing down the coal fire industry in particular because it is really, really dirty and we have to transition harder, faster. And with this Iran's war we expected a change in direction but that doesn't happen yet. So, we need to push.

As for the Member of Parliament, we have to demand our government to in fact do a special seating.

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] I demand already.*

Tuan Pengerusi: *I don't know what is going on. I have also sent messages to Prime Minister we have to do one because if we say got tiga bulan, is it three months or not? All we can hear on the ground I'm sure everywhere even YB Willie interrupt what also they will feel on the ground something is people scared. People, you know they need direction. So, we need to have a special Parliamentary hearing before June 22. Kalau boleh itu end of May, right or early June to address are we ready. So, that the opposition represented here by Ku Rahman...*

Tuan Lee Chuan How: Tak hantam.

Tuan Pengerusi: *Seorang sahaja lawan kita semua hari ini. [Ketawa] You know. They also need to worry. So, we need to push for that one.*

Tuan Lee Chuan How: *Chairman...*

Tuan Pengerusi: *Last point. For the Kementerian Ekonomi, we do have oil in our petrol station compared to Vietnam, Thailand, Cambodia, Laos and all these places, right. So, please start tracking what policies that they're using for to assure their public. What are they really doing because they are one to two months ahead of this problem. They are facing it now. So, you'll start observing the policy which one works then we can if we come to that stage three month down the line at least we can rule out those.*

Tuan Lee Chuan How: *Chairman...*

Tuan Pengerusi: *YB Willie first.*

Datuk Willie anak Mongin: *Thank you, Chairman. I think maybe not this session. But I think perhaps we can look into the NETR where as we can see that our towards moving forwards policy is to go towards more EV cars. But you see currently, I think our ratio or production of our energy is about I think less than 50 percent is on the renewable energy.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] 15 percent.*

Datuk Willie anak Mongin: *15. Less than 15. So, the rest is all conventional. So, if we want to push for EV cars, meaning that these particular segment will compete with the domestic user and also the industrial user. So, the question is are we ready to produce sufficient and enough energy in future? So, perhaps in the next session maybe you all can enlighten us, share us what is our strategy, what is our plan to basically to handle this because otherwise it will be a problem.*

Look at the Sarawak contexts. You know even though they are producer of renewable energy, I think now Sarawak if not mistaken the data that I heard from the ACB that there was about 55:45. Meaning that they are still using the coal energy 45 percent. And now, because there is a lot of people in Sarawak now start to use EV cars. And now, we are facing quite a frequents blackout because you imagine if one taman kalau ada 100 orang ada kereta EV the transformer will not able to sustain and handle.

So, it is another problem. So, ya we can shout that okay we encourage EV and all this but the question is, are we ready? Our infra ready? And all this kind of plan perhaps you all can enlighten us, share with us what is the real strategy that we want to handle this. Thank you.

Tuan Pengerusi: *Last point on the, for the economics section again, Economics Ministry. Of course you have to do the fiscal balance. As it is we are*

subsidizing petrol is like 30 billion, some near 40 billion a year. If we move to 100 percent EV or 80 percent EV, that subsidy will significantly drop. And then when it comes to oil shock again and this Middle East region is not going to be peaceful for long time I can see, right. Then, we are much more prepared.

So that 20, 30 billion saving a year can be translated it into subsidizing renewable energy, you know, instead of using — relies on fossil fuel. Then Syerleena will be super happy because she's very progressive environmentalist. So, I don't think is under our purview, right? But car industry is. Maybe we get Tuan Moktar to come back when we do the hearing on car shift BYD and all that kind of thing maybe you can talk little bit about energy transition because EV cars need electricity.

Tuan Moktar Idham Musa: Terima kasih YB Tuan Pengerusi. *But cuma berkenaan kalau ia berkait dengan subsidi mungkin Kementerian Kewangan juga boleh dijemput untuk memberi input.*

Tuan Pengerusi: Ya lah. Tapi memang subsidi kita ini tujuh bilion sebulan sekarang?

Tuan Moktar Idham Musa: Ya.

Tuan Pengerusi: Dah gila dah. Betul tak?

Tuan Moktar Idham Musa: Enam, tujuh. Untuk petrol.

Tuan Pengerusi: Biasanya dua bilion, *right or not? Roughly* lah. *Used to be two to three billion.*

Tuan Lee Chuan How: 700. Dari 700 naik ke tujuh bilion. So, tambah satu kosong. 10 kali ganda. *And, from — if you are talking to petroleum station dealers, dia orang kata, actually, if you go to speak to MPs from Laos, MPs from Vietnam, MPs from our neighbors, I just came back from Australia. Room full of MPs from the region. I pi mana semua orang ucap tahniah dan syabas dekat Malaysia.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] They think we have a lot of oil.*

Tuan Lee Chuan How: *They think that we are doing well. And we are doing well. But we are not telling our people the truth. We are not telling our people actually shit is bad, excuse my French. But because we are not telling the people how bad things are, we are in this crisis or the curse of doing not bad. We doing not bad actually. When everywhere else think we are doing really well.*

So, because we think the people will go panic buy. But the whole panic buy thing doesn't make sense because you can only panic buy today for tomorrow. You cannot panic buy for three months down the road and the crisis is three months down the road. So, I don't know whether or not you guys have had conversation with MOF,

with Kementerian Komunikasi, we need to tighten up on what we tell the people. We are not telling the people enough.

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] It's not in the Parliamentary seating.*

■1200

And, just in response of what you said about to the — I also in pre-council meeting which I don't think you were there. I terang-terang said to PM, "PM, we need to have a seating". PM response was, "We need to have a plan before we have a seating". Now, my question is has...

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] [Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: *...Has — has and this is between us, I nak tanya, has there been instruction or indication atau permintaan untuk sediakan satu plan bagi maksud atau bagi tujuan dibentangkan kepada Parlimen sekiranya ada sidang khas? Are there such instructions out there?*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Tak ada. I don't think so.*

Tuan Lee Chuan How: *No, no. Let's ask them, let's ask them, let's ask them.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Lee Chuan How: *So, have they been asked to prepare a plan? For Parliament?*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Lee Chuan How: *[Ketawa] Now, you all know. I mean, we asked. We minta the country in legit. Tapi, tak nampak ada. That's the problem.*

Datuk Willie anak Mongin: *I tambah sikitlah. I think — I do not know, but to me personally I feel that our direction not to spend as a government is a wrong direction. Because very fundamental things that the government should do is to spend, to basically to stimulate the economic circle especially on the critical area.*

But you know, just imagine, kalau kita nak — sebagai contoh, kalau kita nak batalkan SUKMA, there will be so many people affected. If we batal satu PM punya raya, there so many caterers affected. So, by right, saya tak tahulah sama ada Kementerian Ekonomi, Kementerian Kewangan ada nasihat kerajaan kita. Because if you see, if you see any other country, they will not do that. Actually, government should spend. Kita yang kecil-kecil ini bolehlah jimat. Tapi, government kerja dia belanja. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: *In conflicting messages, you cancel Hari Raya, how much you save? But the impact on the ground is are we having run on our money? People asking is very basic things.*

Datuk Willie anak Mongin: *Sorry, Chairman. That's what I'm trying to say. Actually, I don't want to be rude. Actually, we are like of a better word, it's a penny-wise and pound-foolish. So, I just want to be more diplomatic-lah, don't want to use that word.*

Tuan Pengerusi: *Very rare for you. [Ketawa]*

Datuk Willie anak Mongin: *[Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: *And then, baru dapat cerita, baru dapat dasar baru, CBU EV price going up.*

Tuan Pengerusi: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Ha, betul.*

Tuan Lee Chuan How: *Apa benda ini? Sorry-lah. I mean, benda ini tak masuk akal.*

Dato' Wira Dr. Ku Abd Rahman bin Ku Ismail: *[Ketawa]*

Tuan Pengerusi: *Okay, I think before we go into a free for all complaint about everything, we better end the meeting-lah. Ya? Any last question? Anybody want to ask? Ya, Chong? You better ask one question-lah. Please.*

Tuan Lee Chuan How: *[Ketawa]*

Tuan Chong Zhemini: *I want to just double confirm regarding the BYD. Was the condition imposing before or after they come? Because why do they start clearing the land and then after that you give them? Is it you give them new condition and they decide to go? So, I think this one we need to clear out. Because before — so, if before...*

Tuan Lee Chuan How: *No, no.*

Tuan Chong Zhemini: *If the condition is ready before...*

Tuan Lee Chuan How: *After. I was involved from the start.*

Tuan Chong Zhemini: *Yes. Yes, also there's...*

Tuan Lee Chuan How: *I hosted the meeting with the TPM, the TKSU of MITI was there.*

Tuan Pengerusi: *Let's Encik Rafizal answer. He's waiting to answer.*

Tuan Chong Zhemini: *So, if the deal has already been signed, it's already been agreed, how can we impose something after the, after the agreement is signed? Okay, just to be — just to make, declare myself, I don't disagree with the condition imposed. But before they sign, you have to speak to them, deal everything, and then you sign. It's not after the agreement, then you impose the condition. So, I just want to understand the timeline.*

Tuan Lee Chuan How: *I think it's unfair to ask them-lah because the detail is not with them.*

Encik Nelson Samuel: *No, no, no. I'm not going to answer this. But I tell you what, this is very specific, it's very specific, it's not a holistic issue, this is company level issue. I think they are not having the ability to answer this at this moment-lah YB. But we can surely check the details that you asked and then come back to you-lah. Because I think everything is actually based on our manufacturing license, we have a clear guideline on EV assembly.*

Today, MITI we are in the fore front of promoting this project right, assembly, manufacturing. It's not on concerning charging points that comes under infrastructure which envelopes further to the ecosystem. MIDA, MITI we are in the manufacturing. We have done that the policy clearly to them. But to your questions specifically on whether is before or after, we have to check, I think we cannot answer this-lah.

Tuan Chong Zhemini: *So, what is the status now? Are we still talking to them or his gone already?*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] Still talking.*

Tuan Chong Zhemini: *Still talking? So, who owns the land now? Who owns the land? Who pay for all the cost? Who bears the cost?*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] BYD has bought the land from KKK.*

Tuan Chong Zhemini: *So, now they still own the land?*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] They still own the land.*

Tuan Chong Zhemini: *But they decide not to come already?*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] They haven't made their decision yet, they still working on it.*

Tuan Chong Zhemini: *They still own the land? Okey, okey.*

Tuan Mohd Rafizal Rahim: *YB, I think...*

Tuan Lee Chuan How: *Perak State Government and I am acting for Perak State Government on this. I fully declare this. I'm not hiding it.*

Tuan Mohd Rafizal Rahim: *YB, I think — I think. Yang Berhormat, I think we need to held one more dedicated session purely on automobiles so that we can ...*

Tuan Pengerusi: *Betul, betul.*

Puan Syerleena binti Abdul Rashid: *Setuju, setuju.*

Tuan Pengerusi: *Ya, who wants to buy BYD, can look for Howard later. He got special offer. [Ketawa]*

Tuan Lee Chuan How: *No. I am actually buying an eMas 7.*

Tuan Chong Zhemin: *This one got handsome interest-lah. This person dangerous.*

Tuan Lee Chuan How: *I am a full supporter of Proton. Because Proton does not need our protection. Proton is extremely competitive and they are very good. Do not look down on Proton. That's my answer.*

Tuan Chong Zhemin: *I think, I think it's because of Perodua-lah. Howard, Perodua. Perodua. [Ketawa]*

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan: *Chairman. Chairman, last .*

Tuan Pengerusi: *Okay, last. Last. Very last question. Okey.*

Tuan Haji Aminolhuda bin Hassan: Nak tanya berkaitan dengan ekonomi tadi itu, daripada ekonomi, berkaitan dengan subsidilah. Sebab sekarang ini kalau kita lihat, kita ada kebimbangan tentang — sebab itu saya tanya tentang ubat itu tadi, tentang ubat. Sebab apa sekarang ini, pesakit-pesakit dengan insurans yang tinggi, dia tak akan pergi ke hospital swasta, sebab orang tak mampu, satu.

Yang kedua, kalau katakan ubat pun tinggi, maka hospital kerajaan akan jadi tumpuan. Dan antara subsidi yang diberikan kepada diesel ini adalah pada pengangkutan berkaitan *food*, pemakanan. Tetapi, tentang pembangunan dan juga tentang kesihatan ini, saya rasa tak ada. Andai kata untuk mengelakkan kenaikan ubat ataupun kesihatan, perbelanjaan kesihatan. Adakah kementerian bersedia, Kementerian Ekonomi yang uruskan subsidi ini bersedia untuk melihat bahawa subsidi kepada minyak diesel, kepada pembangunan dan juga kepada kesihatan.

Sebab pembangunan contoh sekarang, saya dapat laporan daripada banyaklah. Pengusaha-pengusaha di peringkat *grasswood* bawah ini, yang contohnya macam apa ini yang selalu buat kerja kampung, bersihkan kebun, buat parit dan sebagainya. Mereka sekarang ini, kalau kos dulu satu hari dia pakai RM200 untuk berat dalam satu hari, pembersihan dan sebagainya dan sewanya dalam RM400, sekali ganda. Hari ini dia telah gunakan minyak hari yang sama dalam RM600 ataupun sekurang-kurangnya RM400. Jadi, dia punya sewa pun naik.

Jadi, banyak sekarang ini antara dari segi kebun, pembersihan dan juga perumahanlah. Sebab kadang-kadang kontraktor ini juga nak buat rumah kampung dan sebagainya. Jadi, bila ini berlaku maka industri pembangunan di peringkat kecil-kecilan ini ataupun di peringkat bawah ini terjejas teruk dan mungkin akan mengurangkan hasil kepada petani, kepada orang kampung. Jadi, itu satu.

Yang kedua tadi tentang apa ini perubatan tadi itu. Jadi, kalau katakan boleh dibincangkan, diberikan pandangan tentang subsidi kepada pembangunan untuk melihat pembangunan di peringkat ini lah ini dan juga subsidi kepada pengangkutan

tentang perubahan, selain daripada yang diberikan untuk khas kepada pemakanan iaitu industri makanan. Macam mana itu? Boleh beri pandangan sikit?

Tuan Moktar Idham bin Musa: Terima kasih YB Tuan Pengerusi dan YB Sri Gading. Tentang subsidi, kalau saya boleh buat sedikit pencerahan. Kementerian yang bertanggungjawab tentang subsidi termasuk subsidi untuk minyak dan diesel, petrol dan diesel adalah Kementerian Kewangan.

Di pihak Kementerian Ekonomi, apa yang kita buat adalah kita adakan libat urus dengan semua pemain industri termasuk dalam sektor perladangan, minyak dan gas, *retail of* pelbagai sektorlah. Jadi, tentang sama ada subsidi diesel boleh dipanjangkan kepada pihak-pihak tambahan, saya tak dapat nak jawab soalan itu buat masa ini. Tapi, mungkin *just riding on to the suggestion from my colleague*, mungkin boleh buat satu sesi khaslah tentang impak. Ini melibatkan juga Kementerian Ekonomi secara khusus dan Kementerian Kewangan dalam konteks menangani impak krisis ini.

Tuan Pengerusi: Okey. *On that note, thank you very much.* Terima kasih kepada semua. Kita keluar sekejap ambil gambar. Pukul 5 kalau boleh Datuk Bahria *stand as a GCC* punya *trade figures for us, so that we can prepare ourselves for meeting the ambassadors. I suppose you coming tomorrow* Rozian? No?

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Tak ada. *I think...*

Tuan Pengerusi: *Maybe one, is it?* Asia Barat?

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Dia ada – tak ada *invitation* untuk...

Tuan Pengerusi: Oh, tak ada *invitation?* *It's a five, six ambassadors you know*, Bahrain, Qatar, UAE, Saudi.

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *SEA Ambassadors?*

Tuan Pengerusi: Ya. *They are coming to see us. So, on that point all...*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* *I guess you will be seating on this side.*

Tuan Pengerusi: *All Members of Parliament...*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *They have met with us* YB.

Tuan Pengerusi: *I don't know why they want to see us separately-lah. I heard they are complaining that...*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* *Because they are not united.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: Ya. *You can expect that when they came to see us the other day, they complaint that we are not comdemning Iran enough.*

Tuan Pengerusi: *Yes, that's right. That's why they come to lobby us. That's my understanding.*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *Ya, ya.*

Tuan Pengerusi: *So...*

Tuan Lee Chuan How: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] But they are not united. For who?*

Dato' Ahmad Rozian bin Abd. Ghani: *Exactly. So, we listen sahajalah. I mean that's what we did.*

Tuan Pengerusi: *It's a PI exercise tomorrow. So, please. So, all of us have to attend, all of us have to be here on time, 10 o'clock. But the Cuban Ambassador coming to speak at 9. Those who want to meet...*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara] At your office?*

Tuan Pengerusi: *Ya, at my office. If you want to meet her then come at 9.00 o'clock. Okey. Terima kasih semua. Thank you so much. Ambil gambar luar.*

[Mesyuarat ditangguhkan pada pukul 12.12 tengah hari]
